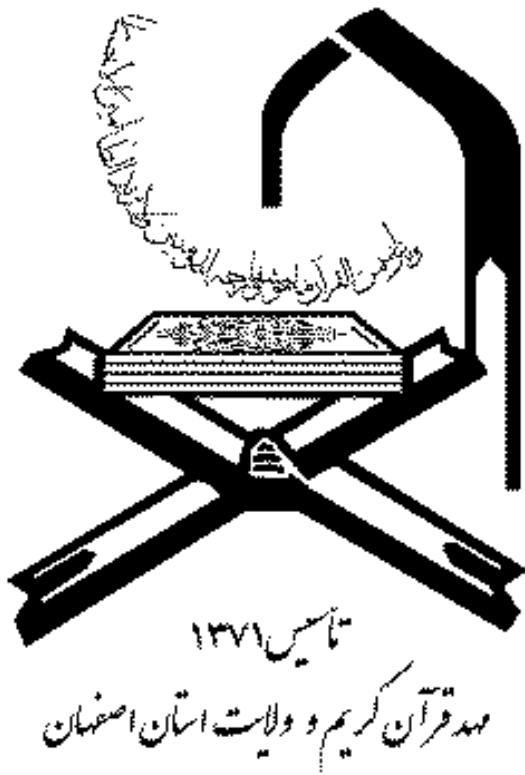

بسمه تعالی

دوره تفسیر برگزیده - ویژه خواهران

محتوای دوره :

جزء ۲، نور، لقمان، احزاب، حجرات، زلزال تا ناس
(برگرفته از کتاب قرآن در خانه اثر مهدی محمودیان)

مدرسه مجازی مهاد (مهد قرآن کریم و ولایت استان اصفهان)

WWW.MEHAD.ORG

لغات جدید: ۳۷ لغت

سَيَقُولُ: به زودی می گوید . **وَلَهُمْ**: برگرداند آنها را . **قَبْلَتِهِمْ**: قبله شان . **عَلَيْهَا**: بر آن . **جَعَلْنَاكُمْ**: قرار دادیم شما را . **وَسَطًا**: میانه، نمونه . **لِتَكُونُوا**: تا اینکه باشید . **يَكُونُ**: می باشد **شَهِيدًا**: شاهد . **مَا جَعَلْنَا**: قرار ندادیم . **الْقِبْلَةَ**: قبله . **كُنْتُ**: بودی . **لِنَعْلَمَ**: تا اینکه معلوم کنیم . **يَتَّبِعُ**: پیروی می کند **يَنْقَلِبُ**: برمی گردد . **عَقِبَيْهِ**: پشت سرش، پشت پایش (بِنَقْلِبُ عَلَى عَقِبَيْهِ: به عقب برمی گردد، تغییر عقیده می دهد، از توحید به شرک برمی گردد) . **هَدَى**: هدایت کرد . **لِيُضَيِّعَ**: تا ضایع کند . **بِالنَّاسِ**: به مردم . **لِرُؤُوفٍ** (ل + رُؤُوف): قطعاً بسیار مهربان . **تَقَلَّبُ**: چرخیدن، به هر سو گشتن . **وَجْهَكَ**: روی تو **فَلَنُؤْيِيَنَّكَ**: پس قطعاً برمی گردانیم تو را . **تَرْضَاهَا**: راضی می شوی از آن . **فَوَلِّ** (ف + وَلِّ): پس بگردان . **شَطْرًا**: طرف، سمت، جهت، جانب . **الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ**: مسجد الحرام (کعبه) . **فَوَلُّوا**: پس برگردانید . **وَجُوهَكُمْ**: صورت هایتان . **شَطْرَهُ**: به سمت آن . **لِيَعْلَمُونَ**: البته می دانند . **أَتَيْتَ بِهِ**: آوردی **مَا تَبِعُوا**: پیروی نکردند . **قَبْلَتِكَ**: قبله تو . **تَابِعَ**: پیروی کننده **أَتَّبَعْتَ**: پیروی کردی . **إِذَا**: آنگاه

لغات تکراری

السُّفْهَاءُ ۳ مِنْ ۲ النَّاسِ ۳ مَا ۲ عَنْ ۷ الَّتِي ۴ كَانُوا ۲۱ قُلْ ۱۲ لِلَّهِ ۱ الْمَشْرِقُ ۱۸ الْمَغْرِبُ ۱۸ يَهْدِي ۵ مَنْ ۳ يَشَاءُ ۱۴ إِلَى ۳ صِرَاطُ ۱ مُسْتَقِيمٍ ۱ كَذَلِكَ ۱۱ أُمَّةٌ ۲۰ شُهَدَاءَ ۲۰ عَلَى ۲ الرَّسُولِ ۱۳ عَلَيْكُمْ ۷ إِلَّا ۳ مِمَّنْ ۱۸ إِنْ ۴ كَانَتْ ۱۵ لَكَبِيرَةً ۷ الَّذِينَ ۱ مَا كَانَ ۱۸ إِيْمَانَكُمْ ۱۴ إِنْ ۳ رَحِيمٌ ۱ قَدْ ۹ نَرَى ۸ فِي ۳ السَّمَاءِ ۴ حَيْثُ ۶ كُنْتُمْ ۴ أوتُوا ۱۵ الْكِتَابَ ۲ أَنَّهُ ۵ الْحَقُّ ۵ رَبِّهِمْ ۲ بِغَافِلٍ ۱۱ عَمَّا ۱۱ يَعْمَلُونَ ۱۵ لَنْ ۱۹ بِكُلِّ ۵ آيَةٍ ۱۷ أَنْتَ ۶ بَعْضُهُمْ ۱۱ بَعْضُ ۱۱ أَهْوَاءَهُمْ ۱۹ بَعْدَ ۵ جَاءَكَ ۱۹ الْعِلْمَ ۶ إِنَّكَ ۶ لَمِنَ ۲۰ الظَّالِمِينَ ۶

سَيَقُولُ السُّفْهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَدَهُمْ عَن قِبَلِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤١﴾ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقِبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيْمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٢﴾ قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةَ تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٣﴾ وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَاتَعَبُوا بِقِلَّتِكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبَلِهِمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنْ أَتَبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

پیشگویی قرآن کریم در مورد «اعتراض قوم یهود به تغییر قبله»:

جاهلان (قوم یهود و مشرکان، ضمن اعتراض به پیامبر اسلام ﷺ) به زودی می‌گویند: چرا مسلمانان از قبله سابق (بیت المقدس به سوی کعبه) برگشتند.

جواب پیامبر اسلام ﷺ به اعتراض جاهلان یهود:

(ای پیامبر در جواب آنها) بگو مشرق و مغرب (همه جای عالم از مشرق تا مغرب)، مال خداست (و تغییر قبله از اختیارات خداست و خداوند برای امتحان شما چنین فرمانی را داد تا معلوم شود چه کسی اهل هدایت و تسلیم فرمان خداست و لذا) خداوند هر کس را بخواهد (و او را شایسته بداند یعنی او امتحانات الهی را به شایستگی انجام دهد، خداوند نیز او را) به راه مستقیم هدایت می‌کند.

(۱۴۲)

معرفی امت وسط یا مردم نمونه:

(ای امت اسلامی، خداوند ضمن امتحان، شما را شایسته دیده و) اینگونه شما را به عنوان الگو و نمونه برای سایر امتها قرار داده و پیامبر اسلام نیز الگو و اسوه شما مسلمانان است.

علت تغییر قبله:

علت تغییر قبله (از بیت المقدس به کعبه) این است که معلوم شود چه کسانی (از مسلمانان) از پیامبر اسلام ﷺ پیروی و چه کسانی (همسو با قوم یهود اعتراض کرده و) به عقیده جاهلیت خود برمی‌گردند.

کسانی که قبله جدید را پذیرفتند:

(پذیرفتن فرمان تغییر قبله) برای همه سنگین است مگر کسانی که خداوند ایشان را هدایت کرده است.

صحیح بودن نمازهایی که مسلمانان به سوی بیت المقدس خوانده بودند:

(ای مسلمانان، نمازهایی را که قبلاً به سوی بیت المقدس خوانده‌اید) خداوند هرگز (آن نمازها را که از روی اعتقاد و ایمان شما (بوده است) ضایع نمی‌کند. البته خداوند بسیار مهربان و بخشنده است.

(۱۴۳)

پیامبر اسلام ﷺ در انتظار قبله جدید:

(ای پیامبر) ما قطعاً نگاههای انتظارآمیز ترا به سوی آسمان (جهت تعیین قبله جدید) می‌بینیم و حتماً ترا به سوی قبله‌ای که از آن راضی باشی، برمی‌گردانیم.

تعیین قبله جدید و دستورات خداوند به پیامبر اسلام ﷺ و مسلمانان:

(ای پیامبر، در پاسخ به درخواست قبله جدید و تعیین مسجدالحرام به عنوان قبله جدید) از این پس (از بیت المقدس) بسوی مسجد الحرام رو کن و شما مسلمانان نیز از این پس هر کجا بودید، برگردید به سوی مسجدالحرام (قبله جدید).

حقانیت تغییر قبله (از بیت المقدس به سوی مسجدالحرام) از دیدگاه اهل کتاب:

کسانی که اهل کتاب هستند، حتماً می‌دانند که آن (فرمان تغییر قبله) حق بوده و از جانب پروردگار است (زیرا در کتابهای آسمانی خود این مطلب را خوانده‌اند ولی کتمان می‌کنند) و خداوند از این عمل آنها غافل نیست.

(۱۴۴)

پذیرفتن قبله جدید از سوی اهل کتاب از روی لجبازی و عناد، هر چند حقانیت آن را می‌دانستند:

و قطعاً اگر هرگونه دلیلی (بر حقانیت قبله جدید) برای اهل کتاب بیاوری، آنها (در اثر عناد و لجبازی) از قبله تو پیروی نمی‌کنند و البته تو هم تابع قبله آنها نمی‌شوی و (ضمناً بدانکه آنها نه تنها تابع قبله تو نمی‌شوند بلکه) آنها (یهود و نصاری) تابع قبله یکدیگر نیز نمی‌شوند (و نسبت به همدیگر نیز عناد و لجبازی دارند).

پیروی از خواسته‌های دشمن ممنوع:

و قطعاً اگر آگاهانه و عمدتاً از خواسته‌های (ناحق) دشمن پیروی کنی، در این صورت حتماً در ردیف ظالمان و ستمگران قرار می‌گیری.

(۱۴۵)

لغات جدید: ۳۳ لغت

بَعْرِفُونَهُ: می شناسند او را . **بَعْرِفُون:** می شناسند . **أَبْنَاءَهُمْ:** پسرانشان . **لِيَكْتُمُونَ:** البته کتمان می کنند، البته پنهان می کنند **فَلَا تَكُونَنَّ:** پس هرگز مباش . **الْمُتَمَرِّينَ:** تردیدکنندگان . **لِكُلِّ:** برای هر (امتی) . **وَجِهَةٌ:** سمت و جهت، قبله، چیزی که آدمی رو به سوی آن می کند . **مَوْلِيَهَا:** برگرداننده آن، رو کننده به آن، (روی خود را برمی گرداند به سوی آن) . **فَاسْتَبِقُوا:** پس سبقت بگیرید . **الْخَيْرَاتِ:** نیکی ها ، کارهای نیک . **أَيْنَ:** هر کجا، کجا (**أَيْنَمَا - أَيْنَ مَا:** هر کجا) . **تَكُونُوا:** می باشید . **يَأْت:** می آید (**يَأْتِ ب-** می آورد) . **خَرَجْتَ:** خارج شدی . **لِلْحَقِّ (ال + الحق):** قطعاً حق . **لَيْلًا يَكُونُ:** تا اینکه نباشد . **حُجَّةً:** دلیل، دلیل روشن ، استدلال ، بحث و جدل . **فَلَا تَخْشَوْهُمْ:** پس نترسید از آنها . **أَخْشَوْنِي:** بترسید از من . **لَأْتِيَنَّ:** تا اینکه تمام و کامل کنم . **أَرْسَلْنَا:** فرستادیم . **فِيكُمْ:** در میان شما . **آيَاتِنَا:** آیات ما . **يُزَكِّيْكُمْ:** پاک می گرداند شما را . **يُعَلِّمُكُمْ:** یاد می دهد به شما . **لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ:** نمی دانستید . **فَاذْكُرُونِي:** پس یاد کنید مرا . **أَذْكُرْكُمْ:** یاد کنم شما را . **اشْكُرُوا:** شکر گزار باشید . **لِي:** برای من، مرا . **لَا تَكْفُرُونَ:** کفر نورزید به من . **الصَّابِرِينَ:** صبر کنندگان

لغات تکراری

الَّذِينَ ۱ آتَيْنَاهُمْ ۱۹ الْكِتَابَ ۲ كَمَا ۳ إِنَّ ۳ فَرِيقًا ۱۱ مِنْهُمْ ۱۱ الْحَقَّ ۵ هُمْ ۲ يَعْلَمُونَ ۱۱ مِنْ ۲ رَبِّكَ ۶ هُوَ ۵ مَا ۲ بِكُمْ ۸ جَمِيعًا ۵ عَلَى ۲ كُلِّ ۴ شَيْءٍ ۴ قَدِيرٌ ۴ حَيْثُ ۶ فَوَلَّ ۲۲ وَجْهَكَ ۲۲ شَطْرَ ۲۲ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۲۲ إِنَّهُ ۶ يَغْفِلُ ۱۱ عَمَّا ۱۱ تَعْمَلُونَ ۱۱ كُنْتُمْ ۴ فَوَلُّوا ۲۲ وَجُوهَكُمْ ۲۲ شَطْرَةَ ۲۲ يَكُونُ ۲۲ لِلنَّاسِ ۱۲ عَلَيْكُمْ ۷ إِلَّا ۳ ظَلَمُوا ۹ نِعْمَتِي ۷ لَعَلَّكُمْ ۴ تَهْتَدُونَ ۸ رَسُولًا ۱۳ مِنْكُمْ ۱۰ يَتْلُوا ۲۰ الْحِكْمَةَ ۲۰ يَا أَيُّهَا ۴ آمَنُوا ۳ اسْتَعِينُوا ۷ بِالصَّبْرِ ۷ الصَّلَاةِ ۲ مَعَ ۷

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ
أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُتَمَرِّينَ ﴿١٤٧﴾ وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مَوْلِيهَا
فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ
اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
﴿١٤٨﴾ وَمَنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا
اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾ وَمَنْ حَيْثُ خَرَجْتَ
فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ
مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا
يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمَّ نِعْمَتِي
عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾ كَمَا أَرْسَلْنَا
فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا
وَيُزَكِّيْكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَ يُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾
فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا
تَكْفُرُونَ ﴿١٥٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا
بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾

میزان شناخت اهل کتاب (یهود و نصاری) از پیامبر اسلام ﷺ و پنهان داشتن حَقانیت او:

اهل کتاب (بر اساس آنچه در کتابهای آسمانی خود نوشته شده بود) پیامبر اسلام ﷺ را همچون فرزندانشان (به طور دقیق و مستند) می‌شناختند و البته گروهی از آنها این حقیقت را آگاهانه پنهان می‌کردند.

(۱۴۶)

حَقانیت تغییر قبله:

فرمان (تغییر قبله) حق و از جانب خداست پس بنابراین مبادا از تردیدکنندگان باشی.

(۱۴۷)

رها کردن حرفهای غیر مهم و پرداختن به کارهای خیر و هدفهای اصلی:

(ای اهل کتاب چرا شما با مسلمانان در مورد تعیین قبله جدید بحث می‌کنید درحالی که این حرفها به شما مربوط نیست و بدانید که) برای هر قومی (چه مسلمان یا یهودی یا نصاری) قبله‌ایست که رو به سوی آن می‌کنند (و آن را خداوند تعیین کرده است) پس (به جای بحث بر سر تعیین قبله) در انجام اعمال خیر از همدیگر سبقت بگیرید (که مسئله اصلی و سرنوشته ساز اعمال شماست).

حضور در صحنه قیامت جهت پاسخ‌گویی به عملکردها:

(باور کنید که قیامت برپا خواهد شد و شماها) هر کجا باشید، خداوند همه شما را (به صحنه قیامت) می‌آورد (تا پاسخگوی عملکردتان باشید) البته خداوند بر (انجام) هر کاری قادر است.

(۱۴۸)

دستور خداوند به پیامبر اسلام ﷺ و مسلمانان، بعد از تعیین قبله جدید:

(ای پیامبر، حالا که قبله جدید تعیین گردید، از این پس) در هر کجا بودی، (موقع نماز) به سمت مسجد الحرام رو کن. البته این (قبله جدید) حق و از جانب پروردگارت (تعیین شده) است و (ای مسلمانان بدانید) خداوند از آنچه (درباره مخالفت با قبله جدید) انجام می‌دهید غافل نیست.

(۱۴۹)

خنثی کردن تبلیغات مسموم دشمن و اثبات حَقانیت فرمان الهی در پرتو اطاعت از فرمان الهی:

(ای پیامبر در هر شهری بودی) و از هر جا خارج شدی (هنگام نماز) به طرف مسجد الحرام رو کن. (و همچنین شما مسلمانان نیز از این پس) هر کجا بودید (به هنگام نماز) روی خود را به طرف مسجد الحرام (قبله جدید) برگردانید. (و با این کار راه هرگونه بهانه‌جویی را از آنها سلب کنید) تا اینکه علیه شما هیچ‌گونه دلیل و بهانه‌ای نداشته باشند مگر کسانی که ستمکار هستند (که آنها هیچ‌گونه دلیل و برهانی نمی‌پذیرند و هیچ‌وقت دست از اشکال‌تراشی و لجبازی بر نمی‌دارند) پس شما از آنان (دشمنان ستمکار) ترسید (و فقط) از (مخالفت با فرمان) من بترسید.

کامل شدن نعمت خدا بر مسلمانان:

(هدف از قبله جدید) این است که نعمتم را بر شما (مسلمانان) کامل کنم تا اینکه (در پرتو امتحان الهی) هدایت شوید.

(۱۵۰)

اهداف و مأموریت‌های پیامبران الهی:

(ای مسلمانان) از میان خودتان پیامبری برایتان مبعوث کردیم تا آیات ما را بر شما تلاوت کند و (از زشتیها) شما را پاک سازد و به شما کتاب و حکمت بیاموزد و آنچه را شما نمی‌دانستید به شما یاد بدهد.

(۱۵۱)

به یاد خدا بودن و تشکر از نعمتهای الهی:

پس (ای مسلمانان، با شناخت نعمتهای مادی و معنوی و سپاسگزاری عملی و با اطاعت از من) به یاد من باشید تا من نیز به یاد شما باشم و نیز شکرگزار (نعمتهای) من باشید و (با عمل نکردن و توجه نکردن به نعمتهایم) کفران (نعمت و ناسپاسی مرا) نکنید (و عملاً شکر نعمتهایم را به جا آورید تا اینکه من هم در همه حال به یاد شما باشم و رحمت و نصرتم را شامل حال شما کنم).

(۱۵۲)

توسل به نماز و صبر در حوادث و همراهی خداوند با استقامت‌کنندگان:

ای مؤمنین (برای پیشرفت در کارهایتان و پیروزی بر مشکلات زندگی و موفقیت در امتحانات الهی، همیشه) از صبر و نماز کمک بگیرید البته خداوند هم با صبرکنندگان است (و آنها را به شرط تحمل و استقامت همراهی می‌کند).

(۱۵۳)

لغات جدید: ۴۱ لغت

لَمَن: به کسانی که، برای کسانی که. **يُقْتَل:** کشته می شود.
أَحْيَاءُ: زندگان. **لَا تَشْعُرُونَ:** درک نمی کنید. **لِنُبَلِّغَنَّكُمْ:** حتماً و
 حتماً شما را می آزمائیم. **بَشِيءٌ:** به چیزی. **الْجُوع:** گرسنگی.
نَقْصٌ: کمبود. **الْأَمْوَالُ:** مال و دارایی ها. **الْأَنْفُسُ:**
 جان ها. **أَصَابَتْهُمْ:** رسید به آنها. **مُصِيبَةٌ:** مصیبت،
صَلَوَاتٌ: درود ها، رحمت ها، دعاها، نماز ها،
 نمازخانه ها و محل های عبادت. **رَحْمَةٌ:** رحمت.
الْمُهْتَدُونَ: هدایت یافتگان. **الصَّافَا:** کوه صفا.
الْمُرَوَّةُ: کوه مروه. **شَعَائِرُ:** نشانه ها، علامت ها،
 نشانه های پرستش، مکان های عبادت. **حَجٌّ:** حج به جا آورد،
 قصد کرد («حج») در لغت به معنی قصد کردن توأم با عمل است و
 در اصطلاح دینی، یعنی قصد و عزم کعبه نمودن برای انجام دادن
 مناسک و آداب خاص حج). **اعْتَمَرَ:** عمره به جا آورد («عمره»
 به معنی تداوم عمران و آبادی است و «حج عمره» عبارت است از
 قصد و حرکت و عملی که سبب آبادی ظاهری و معنوی خانه خدا
 گردد مانند تشرف و حضور در مسجد الحرام و انجام عبادات و
 برنامه های مخصوص عمره). **جُنَاحٌ:** گناه. **أَنْ يَطُوفَ:** که طواف
 کند. **بِهِمَا:** بر آن دو، به آن دو. **تَطَوَّعٌ:** اطاعت کرد، از روی
 میل و رغبت انجام داد. **شَاكِرٌ:** سپاسگزار. **يَكْتُمُونَ:**
 پنهان می کنند. **بَيِّنَاتٌ:** بیان کردیم آن را. **يَلْعَنُهُمُ:** لعنت
 می کند آنها را. **اللَّاعِنُونَ:** لعنت کنندگان. **تَابُوا:**
 توبه کردند. **أَصْلَحُوا:** اصلاح کردند. **بَيِّنَاتٌ:** بیان کردند.
أَتُوبُ: برمی گردم. **أَنَا:** من. **مَاتُوا:** مردند. **لَعْنَةٌ:** نفرین.
أَجْمَعِينَ: همگی. **خَالِدِينَ:** جاودانه ها، ماندگاران. **لَا يُخَفَّفُ:**
 تخفیف داده نمی شود. **لَا يُنْظَرُونَ:** مهلت داده نمی شوند،
 مهلت داده نمی شود به آنها، نظر نمی شود به آنها. **إِلَهُكُمْ:**

خدای شما

لغات تکراری

لَا تَقُولُوا ۱۶ فی ۳ سَبِيلِ ۱۷ أَمْوَاتٌ ۵ بَلْ ۱۳ لَكِنْ ۳
 مِنْ ۲ الْخَوْفِ ۷ الثَّمَرَاتِ ۴ بَشَرٌ ۵ الصَّابِرِينَ ۲۳
 الَّذِينَ ۱ إِذَا ۳ قَالُوا ۳ إِنَّا ۳ لَللَّهِ ۱ إِلَيْهِ ۵ رَاجِعُونَ ۷
 أَوْلِيكُمْ ۲ عَلَيْهِمْ ۱ رَبُّهُمْ ۲ هُمْ ۲ إِنَّ ۳ فَمَنْ ۷
 الْبَيْتَ ۱۹ أَوْ ۴ فَلَا ۷ عَلَيْهِ ۶ مَنْ ۳ خَيْرًا ۸ فَإِنَّ ۹
 عَلَيْهِمْ ۵ مَا ۲ أَنْزَلْنَا ۸ الْبَيِّنَاتِ ۱۳ الْهُدَى ۲ بَعْدَ ۵
 لِلنَّاسِ ۱۲ الْكِتَابِ ۲ إِنَّا ۳ فَأَوْلِيكُمْ ۱۲ التَّوَابِ ۶
 الرَّحِيمِ ۱ كَفَرُوا ۳ كَفَّارٌ ۱۷ الْمَلَائِكَةُ ۶ النَّاسِ ۳ فِيهَا
 ۵ عَنْهُمْ ۱۳ الْعَذَابُ ۳ إِلَهُ ۲۰ وَاحِدٌ ۹ لَا ۱ هُوَ ۵
 الرَّحْمَنُ ۱

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ
 أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ
 بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ
 وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ
 ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ
 وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ
 مِّنَ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ
 ﴿١٥٧﴾ ﴿١٥٧﴾ إِنَّ الصَّافَا وَالْمُرَوَّةَ مِن شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ
 حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ
 أَنْ يَطُوفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ
 شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا
 أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَأَلْهَدِيْنَا مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ
 لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ
 اللَّاعِنُونَ ﴿١٥٩﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا
 وَبَيَّنَّوْنَا فَأُولَئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَابُ
 الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ
 أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ
 أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ
 الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٦٢﴾ وَإِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

نظر قرآن کریم در مورد شهیدان:

به کسانی که در راه (دین) خدا کشته می‌شوند مرده نگویید، (زیرا شهیدان، نمرده‌اند) بلکه آنها زنده‌اند ولی شما (با حواس ظاهری و دیدگاه مادی) درک نمی‌کنید.

(۱۵۴)

امتحانات الهی و کسانی که قبول می‌شوند:

(خداوند به بندگانش می‌فرماید:) حتماً (و همیشه) شما را در زندگیتان با انواع امتحانات، مثل ترس (امتحان روحی)، گرسنگی (امتحان جسمی)، زیان مالی (امتحان مالی) و کاهش محصولات (امتحان اقتصادی و تجاری) و خطر جانی (رفتن به جبهه و جنگ و بیماری بدنی) آزمایش می‌کنیم (تا صبر و استقامت کنید و به وسیله صبر و یاد خدا، پیروز شوید) و به صابران مژده بده (که پیروزی با آنان است).

(۱۵۵)

صابران چه کسانی هستند:

(صابران) کسانی هستند که هرگاه مصیبتی (حادثه سختی) به آنان رسد (ضمن صبر و تحمل در مقابل حوادث) می‌گویند: ما از خدا هستیم (مال خدا هستیم و او صاحب اختیار ماست) و به سوی او باز می‌گردیم (و تسلیم اراده او هستیم).

(۱۵۶)

پاداش و عاقبت صابران:

صابران (در اثر صبر و تحمل و بندگی خدا) مشمول لطف و رحمت‌های ویژه خداوند واقع می‌شوند و فقط آنها از هدایت‌یافتگان هستند.

(۱۵۷)

(سعی بین «صفا» و «مروه» نشانه عبادت است: ای مسلمانان بدانید) قطعاً (سعی بین دو کوه) صفا و مروه از نشانه‌های (عبادت) خداوند است، پس هر کس «حج خانه خدا» یا «عمره» به جای آورد، اشکالی ندارد که بر آن دو (کوه) نیز طواف کند و هر کس عمل خیر (و فرمان خدا) را از روی میل و رغبت انجام دهد (نه به اجبار و ترس)، خداوند نیز از عمل او آگاه و (با دادن پاداش خوب) سپاسگزار (و قدردان) اوست.

(۱۵۸)

کتمان کردن اوصاف پیامبر اسلام ﷺ توسط علمای یهود:

(علمای یهود) کسانی هستند که در کتاب آسمانی آنها (نشانه‌های حقانیت پیامبر اسلام ﷺ و احکام دین اسلام) با دلایل روشن بیان شده است اما آنان این حقیقت روشن را کتمان می‌کنند (و مجازات آنان اینست که) خداوند و همه لعنت‌کنندگان بر آنها لعنت می‌کنند.

(۱۵۹)

شرائط توبه کتمان‌کنندگان حقایق دینی:

کسانی که (کتمان‌کننده دین اسلام بودند، اگر) توبه کنند و (مفاسدی را که در اثر کتمان دین بوجود آمده) اصلاح کنند و (برای جبران خطاهای گذشته به حقایق اسلام اعتراف کنند و اوصاف پیامبر اسلام ﷺ را) بیان کنند در این صورت خداوند توبه آنها را قبول می‌کند زیرا خداوند بسیار توبه‌پذیر و مهربان است.

(۱۶۰)

سرنوشت کسانی که در حال کفر بمیرند:

کسانی که (با کتمان کردن حقایق دینی) کافر شدند و با حال کفر (و بدون توبه) بمیرند، لعنت خدا و فرشتگان و همه مردم بر آنهاست.

(۱۶۱)

عذاب همیشگی برای کفار:

در آن (لعنت و عذاب الهی) همیشه خواهند ماند و در عذابشان تخفیف داده نمی‌شود و نیز مهلت داده نمی‌شوند (که در لحظه مرگ توبه کنند، زیرا آنها باید قبل از مرگ، حقایق کتمان شده را اعتراف و جبران می‌کردند).

(۱۶۲)

وحدانیت و رحمانیت خداوند:

خداوند شما خدایی است یگانه و به جز او خدایی نیست و او خدایی است عطا‌کننده نعمتها و مهربان.

(۱۶۳)

لغات جدید: ۴۵ لغت

خَلَقَ: آفرینش. **اِخْتَلَفَ:** آمد و شد، جانشین شدن، تفاوت، گوناگونی. **اللَّيْلُ:** شب. **النَّهَارُ:** روز. **الْفُلُكِ:** کشتی، کشتی‌ها. **يَنْفَعُ:** سود می‌رساند. **فَأَحْيَا:** پس زنده نمود. **مَوْتَهَا:** مردن آن. **بَثَّ:** پراکنده کرد، منتشر ساخت **دَابَّةً:** جنبه. **تَصْرِيفٍ:** به گردش درآوردن، گردانیدن. **الرِّيَّاحِ:** باده‌ها. **السَّحَابِ:** ابر، ابرها. **المُسْحَرِّ:** مهار شده، رام شده. **لآيَاتٍ:** البته نشانه‌ها. **يَعْقِلُونَ:** اندیشه می‌کنند. **يَتَّخِذُ:** انتخاب می‌کند، می‌گیرد. **يُحِبُّونَهُمْ:** دوست می‌دارند آنها را. **كُحِبُّوا (ك + حُب):** مانند دوست داشتن. **حُبًّا:** دوست داشتن، محبت. **بَسْرَى:** می‌بیند. **يَرَوْنَ:** مشاهده می‌کنند، می‌بینند. **الْقُوَّةُ:** قدرت. **شَدِيدًا:** سخت. **تَبْرَأًا:** بیزاری جست. **اتَّبِعُوا:** تبعیت شدند، مورد تبعیت و پیروی قرار گرفتند. **رَأَوْا:** دیدند. **تَقَطَّعَتْ:** بریده شد، قطع گردید. **الْأَسْبَابُ:** وسیله‌ها. **كُرَّةً:** بازگشت. **فَتَتَبَّرَأًا:** پس بیزاری بجویم. **تَبْرَأُوا:** بیزاری جستند. **يُرِيهِمْ:** نشان می‌دهد به آنها. **أَعْمَالَهُمْ:** عمل‌هایشان. **حَسْرَاتٍ:** حسرت‌ها، تأسف‌ها، پشیمانی‌ها. **بِخَارِجِينَ (ب + خَارِجِينَ):** خارج شوندگان. **حَلَالًا:** حلال. **طَيِّبًا:** پاک. **لَا تَتَّبِعُوا:** پیروی نکنید. **خَطُوتٍ:** گام‌ها. **مُبِينًا:** آشکار. **يَأْمُرُكُمْ:** امر می‌کند شما را. **بِالسُّوءِ:** به بدی، به زشتی. **الْفَحْشَاءُ:** گناه آشکار، کار زشت از روی تجاوز، کار قبیح و منکر. **أَنْ تَقُولُوا:** اینکه بگویید

لغات تکراری

۳ ۳ فِي ۳ السَّمَاوَاتِ ۵ الْأَرْضِ ۳ الَّتِي ۴ تَجْرِي ۵
الْبَحْرِ ۸ بِمَا ۲ النَّاسِ ۳ مَا ۲ أَنْزَلَ ۴ مِنْ ۲ السَّمَاءِ ۴
مَاءٍ ۴ بِهِ ۴ بَعْدَ ۵ فِيهَا ۵ كُلٌّ ۴ بَيْنَ ۱۰ لِقَوْمٍ ۱۸ مَنْ
۳ دُونَ ۴ أَنْدَادًا ۴ الَّذِينَ ۱ آمَنُوا ۳ أَشَدُّ ۱۱ لِلَّهِ ۱
لَوْ ۴ ظَلَمُوا ۹ إِذْ ۶ الْعَذَابِ ۳ أَنْ ۵ جَمِيعًا ۵ اتَّبِعُوا
۱۶ بِهِمْ ۳ قَالَ ۶ لَنَا ۶ مِنْهُمْ ۱۱ كَمَا ۳ مِنَّا ۲۰
كَذَلِكَ ۱۱ عَلَيْهِمْ ۱ هُمْ ۲ النَّارِ ۴ يَا أَيُّهَا ۴ كُلُّوا ۸
مِمَّا ۲ الشَّيْطَانِ ۶ إِنَّهُ ۶ لَكُمْ ۴ عَدُوٌّ ۶ إِنَّمَا ۳ عَلَى ۲
لَا تَعْلَمُونَ ۶

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَكَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ وَالْفُلُكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ
بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ
مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا
مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ
المُسْحَرِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ
دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ
وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ
ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ
اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ
وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾ وَقَالَ الَّذِينَ
اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَتَرْجَاهُمْ
مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسْرَتٍ
عَلَيْهِمْ وَمَاهُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾ يَا أَيُّهَا
النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوتَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ
عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٦٨﴾ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَ
الْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا نَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

تفکر در آفرینش جهان (زمینه درک یگانگی خداوند و رحمت گسترده او):

مسلماً (تفکر و اندیشه) در آفرینش آسمانها و زمین، و رفت و آمد شب و روز، و حرکت کشتی‌ها در دریا برای سود رساندن به مردم و رویدن گیاهان بوسیله آب باران و همچنین وجود انواع جنبندگان و جانداران و حرکت باده‌ها و ابرها، همه نشانه‌هایی است برای اندیشه و تفکر در یگانگی خداوند. (بنابراین اگر خدای واحد نبود این هماهنگی و نظم دقیق در این همه آفریده‌های عالم وجود نداشت).

(۱۶۴)

با این همه دلایل روشن بر توحید، «انتخاب غیر خدا» چرا؟! :

بعضی از مردم « غیر خدای یگانه » را (برای پرستش) انتخاب می‌کنند و آنها را مثل خدا دوست می‌دارند. این ستمکاران (مشرک) اگر شدت عذاب روز قیامت و قدرت خداوند را می‌دیدند (آنگاه می‌فهمیدند که همه قدرتها به دست خداست و باید مانند) مؤمنین، محبت و عشق واقعی را به خداوند اختصاص دهند (و غیر از خدای یگانه را دوست نداشته باشند).

(۱۶۵)

بیزاری و بی‌وفایی رهبران کفر از پیروانشان در شرایط سخت:

رهبران کفر، هنگامی که عذاب (آتش جهنم) را می‌بینند (و می‌فهمند که پیروان آنها سبب نجات از عذاب الهی نیستند) و همه اسباب و عوامل (نجات دهنده از بین رفته و) موجب نجات از عذاب نیست، (در آن روز) از پیروانشان بیزاری خواهند جست.

(۱۶۶)

پشیمانی بی‌موقع پیروان کفر:

پیروان رهبران کفر (در روز قیامت) می‌گویند: ای کاش یکبار دیگر به دنیا باز می‌گشتیم (و از رهبران دروغینمان انتقام می‌گرفتیم) و ما هم از آنها بیزاری می‌جستیم، همانگونه که آنها (در این روز سخت) از ما بیزاری می‌جویند! (آری) خداوند (در آن روز) نتیجه اعمال (و عاقبت دوستی‌های) آنها را نشان خواهد داد تا (هرچه بیشتر) در حسرت و اندوه بسوزند و (اما این غم و اندوه و حسرت و پشیمانی بی‌موقع) آنها را از آتش خارج نخواهد ساخت (و در آن عذاب همیشه خواهند ماند).

(۱۶۷)

دو شرط اساسی برای استفاده از نعمتها و روزی‌ها:

ای مردم، هرآنچه (از نعمتهای الهی) در زمین موجود است به شرط حلال و پاکیزه بودن می‌توانید از آن نعمتها و روزی‌ها بخورید البته مواظب باشید که از وسوسه‌های شیطان (در رعایت حلال و حرام و پاکیزه بودن نعمتها) پیروی نکنید. (زیرا شیطان کار حلال را حرام و نیز حرام را حلال معرفی و جلوه می‌نماید و پاک را با ناپاک مخلوط و مشتبه می‌سازد) همانا او دشمنی آشکار برای شماست.

(۱۶۸)

مأموریت‌های شیطان:

(شیطان، انسانها را فقط) به انجام کارهای زشت و گناهان (صغیره و کبیره، پنهان و آشکار)، دعوت و وسوسه می‌کند و می‌خواهد آنچه نمی‌دانید، به خداوند نسبت بدهید.

(۱۶۹)

لغات جدید: ۳۸ لغت

اتَّبِعُوا: پیروی کنید. **تَتَّبِعُ:** پیروی می‌کنیم. **الْفَيْنَا:** یافتیم.
آبَاءَنَا: پدرانمان. **أَوْلُو:** و آبا اگر. **آبَاؤُهُمْ:** پدرانشان.
لَا يَعْقِلُونَ: نمی‌فهمند. **لَا يَهْتَدُونَ:** هدایت نمی‌یابند. **يَنْعِقُ:**
صدا می‌زند، حیوانات را صدا می‌زند، نهیب می‌زند (بانگ
یا فریادی که چوپان برای راندن و نهیب زدن گوسفندان
می‌زند یا آوازی که آنها را فرامی‌خواند). **لَا يَسْمَعُ:**
نمی‌شنود. **دُعَاءُ:** خواندن. **نِدَاءُ:** صدا زدن. **إِنَاءُ:** او را. **كُنْتُمْ**
تَعْبُدُونَ: پرستش می‌کردید. **حَرَمٌ:** حرام کرد. **الْمَيْتَةَ:**
مردار، مرده. **الِدَمُ:** خون. **لَحْمٌ:** گوشت.
الْخَنِزِيرُ: خوک. **أَهْلٌ:** صدا بلند شد. **لِغَيْرِ:** برای غیر
(ما أَهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ: حیوانی که هنگام ذبح
نام غیر خدا بر آن بلند شود). **أَضْطَرُّ:** مضطر شد، ناچار شد.
بَاغٌ: زیاده خواه. **عَادٌ:** تجاوزگر. **إِثْمٌ:** گناه، گناه عمدی.
غَفُورٌ: بسیار آمرزنده. **يَشْتَرُونَ:** می‌فروشند، می‌خرند.
مَا يَأْكُلُونَ: نمی‌خورند. **بُطُونِهِمْ:** شکم‌هایشان. **لَا يَكْلُمُهُمْ:**
سخن نمی‌گوید با آنها. **لَا يَرْكَبُهُمْ:** پاک نمی‌کند آنها را.
بِالْمَغْفِرَةِ: در مقابل آمرزش، به آمرزش. **فَمَا أَصْبَرَهُمْ:** پس
چقدر تحمل دارند، پس چه چیزی به آنها تحمل داد. **بِأَنَّ:** به
خاطر اینکه. **نَزَلَ:** نازل کرد. **اِخْتَلَفُوا:** اختلاف کردند.
لَفِي (ل + فِ): البته در. **بَعِيدٍ:** دور

لغات تکراری

إِذَا ۳ قِيلَ ۳ لَهُمْ ۳ مَا ۲ أَنْزَلَ ۴ قَالُوا ۳ بَلْ ۱۳
عَلَيْهِ ۶ كَانَ ۶ شَيْئًا ۴ مَثَلُ ۵ الَّذِينَ ۱ كَفَرُوا ۳
كَمَثَلِ ۴ الَّذِي ۴ بِمَا ۲ إِلَّا ۳ صُمْ ۴ بَكُمْ ۴ عُمَى ۴
فَهُمْ ۴ يَا أَيُّهَا ۴ آمَنُوا ۳ كُلُّوا ۸ مِنْ ۲ طَبِيبَاتِ ۸
رَزَقْنَاكُمْ ۸ اشْكُرُوا ۲۳ لِلَّهِ ۱ إِنَّ ۴ إِنَّمَا ۳ عَلَيْكُمْ ۷
بِهِ ۴ فَمَنْ ۷ غَيْرَ ۱ لَا ۱ فَلَا ۷ إِنَّ ۳ رَحِيمَ ۱
يَكْتُمُونَ ۲۴ الْكِتَابَ ۲ ثَمَّنَا ۷ قَلِيلًا ۷ أَوْلَيْكَ ۲ فِي ۳
النَّارِ ۴ يَوْمَ ۱ الْقِيَامَةِ ۱۳ عَذَابٌ ۳ أَلِيمٌ ۳ اشْتَرُوا ۳
الصَّلَاةَ ۳ بِالْهُدَى ۳ عَلَى ۲ ذَلِكَ ۲ بِالْحَقِّ ۱۱ شِقَاقِ

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ
مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءِآبَاءَنَا أَوْلُو كَانِ ءِآبَاؤُهُمْ
لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٦﴾
وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا
لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً صُمُّ بَكُمْ عُمَى
فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا
كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ
إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٨﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ
عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةَ وَالِدَمَ وَلَحْمَ الْخَنِزِيرِ وَ
مَا أَهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ أَضْطَرَّ غَيْرَ بَاغٍ
وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٩﴾
إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ
الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ءِثْمًا قَلِيلًا أَوْلَيْكَ
مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا
يُكْلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٠﴾ أَوْلَيْكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا
الضَّلَاةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابُ بِالْمَغْفِرَةِ
فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٨١﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ
نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ
اِخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٨٢﴾

تقلید کورگورانه از پدران و نیاکان (که پیرو دین نبودند) ممنوع:

هرگاه به آنها (مشركان و كفّار) گفته شود از آنچه خداوند (از قرآن و احكام دين) نازل کرده پیروی کنید، (در جواب) می گویند: (نه، ما از آنچه خداوند گفته پیروی نمی کنیم) بلکه ما از روش پدران (گذشته) مان پیروی می کنیم.

انتقاد قرآن از جواب غیرمنطقی و تقلید جاهلانه:

آیا، اگر پدران (بی دین و منحرف) آنها چیزی (از دین) نمی فهمیدند و (از سوی پیامبران الهی) هدایت نیافتند (باز هم می توانند از آن پدران پیروی کنند و راه منحرف آنها را ادامه دهند).

(۱۷۰)

واکنش اشخاص بی تفاوت (مقصدان بی منطق) در برابر دعوت پیامبر اسلام:

(ای پیامبر) داستان (تو در دعوت این) کافران (بسوی ایمان) همچون داستان کسی است که (گوسفندان و حیوانات را برای نجات از خطر) فریاد می زند ولی آنها جز سر و صدایی (و فریادی، مطلبی را) نمی شنوند (و نمی فهمند؛ در واقع کافران مانند افراد) کر و لال و کور هستند و چیزی نمی فهمند.

(۱۷۱)

استفاده از نعمتهای پاکیزه و شکرگزاری از آنها:

ای مؤمنین، از نعمتهای پاکیزه ای که خدا به شما روزی داده بخورید و شکر خدا را به جای آورید اگر او را می پرستید.

(۱۷۲)

ممنوعیت خوردن غذاهای حرام و مجوز آن در شرایط اضطراری:

(چیزیایی را که خداوند) حرام کرده است (مانند: گوشت حیوان مرده و خون و گوشت خوک و حیوانی که (بدون بسم الله) ذبح شود و یا هنگام سر بریدن) نام غیرخدا بر آن گفته شود (نخورید). اما کسانی که در شرایط اضطرار واقع شوند (و برای نجات جان خود از مرگ، از غذاهای حرام شده، به مقدار رفع نیاز و نجات از مرگ بخورند و خوردنشان برای لذت جوی نباشد) و بیش از حد نیاز، تجاوز نکنند (خوردن غذاهای حرام در مواقع اضطراری، با آن شرایط) گناه نیست.

عفو گناهان:

البته خداوند بخشنده (گناهان غیرعمدی و نسبت به حال بندگانش) بسیار مهربان است.

(۱۷۳)

مجازات شدید روحی و جسمی برای کتمان کنندگان حق:

کسانی که آیات کتاب آسمانی را (تحریف و یا) کتمان کنند و به قیمت ناچیزی بفروشند (تا از این کار، مال یا موقعیت دنیوی بدست آورند، در واقع) جز آتش به شکمهایشان فرو نمی برند و (این آتش همان آتش جهنم است که در قیامت به عنوان مجازات می خورند ولی مجازات آنها فقط آتش نیست بلکه خداوند برای شکنجه روحی و توبیخ آنان) در روز قیامت با آنها سخن نمی گوید و پاکشان نمی کند و برای آنها عذابی دردناک (آماده شده) است.

(۱۷۴)

معامله زینبار کتمان کنندگان حق:

آنها ضلالت و گمراهی را به بهای هدایت، و عذاب را در مقابل آمرزش، خریدند. راستی! (آنان می پندارند) چقدر در برابر عذاب خداوند تحمل دارند!

(۱۷۵)

چرا خداوند کتمان کنندگان حق را عذاب سخت خواهد کرد:

آن (عذاب دردناک) به خاطر این است که خداوند کتاب (آسمانی) را به حق نازل کرده، ولی آنها (با کتمان و تحریف آیات) در کتاب خدا، اختلاف بوجود آوردند و دچار دشمنی عمیق می شوند.

(۱۷۶)

لغات جدید: ۴۸ لغت

لَيْسَ: نیست. **الْبِرُّ**: نیکی، نیکوکاری، نیکوکار. **أَنْ تُؤْتُوا**: اینکه رو کنید، اینکه بگردانید، اینکه پشت کنید. **قَبْلَ**: جهت، طرف، نزد، قدرت و توانایی. **آتَى**: داد. **الْمَالُ**: مال. **حُبَّهُ**: دوست داشتن آن. **ذَوِي**: صاحبان. **ابْنِ السَّبِيلِ**: در راه مانده، رهگذر، مسافر. **السَّائِلِينَ**: مستمندان. **الرِّقَابِ**: بردگان گردن‌ها. **أَقَامَ**: برپا کرد. **الْمُؤْفُونَ**: وفاداران. **بِعَهْدِهِمْ**: به عهدشان. **الْبِئْسَاءِ**: بلا، گرفتاری، تنگدستی. **الضَّرَاءِ**: درد و بیماری، ضرر و زیان، پیش‌آمد ناگوار **حِينَ**: هنگام، زمان. **الْبِئْسَاءِ**: جنگ و بحران، شدت و سختی. **صَدَقُوا**: راست گفتند، وفا کردند. **الْمُتَّقُونَ**: پرهیزگاران. **كُتِبَ**: نوشته شد، مقرر گردید. **الْقِصَاصُ**: قصاص کردن، انتقام به اندازه جرم، جبران و تلافی کردن به گونه‌ای که برابری و عدالت رعایت شود. **الْقَتْلَى**: کشته شدگان. **الْحُرُّ**: آزاد. **بِالْحُرِّ**: در برابر آزاد. **العَبْدُ**: بنده، برده. **بِالعَبْدِ**: در برابر برده. **الْأُنثَى**: زن. **بِالْأُنثَى**: در برابر زن **عَفَى**: بخشیده شد. **أَخِيهِ**: برادرش. **فَاتَّبَاعَ**: پس پیروی کردن. **بِالمَعْرُوفِ**: به شکل پسندیده. **أداءً**: اداء کردن، انجام دادن. **بِإِحْسَانٍ**: به خوبی و نیکی. **تَخْفِيفُ**: تخفیف دادن، سبک کردن. **اعتدى**: تجاوز کرد. **أولى الألباب**: خردمندان. **أحدكم**: یکی از شما. **ترك**: ترک کرد، باقی گذاشت. **الوصية**: وصیت کردن. **لِلوَالِدَيْنِ**: برای پدر و مادر. **الأقربين**: نزدیکان. **المتقين**: پرهیزگاران. **بدله**: تغییر داد آن را. **سمعته**: شنید آن را. **إنمته**: گناهش. **يبدلونه**: تغییر می‌دهند آن را

لغات تکراری

وَجُوهَكُمْ ۲۲ الْمَشْرِقِ ۱۸ الْمَغْرِبِ ۱۸ لَكِنْ ۱۶ مَنْ ۳
 آمَنَ ۳ بِاللَّهِ ۳ الْيَوْمِ ۱ الْآخِرِ ۳ الْمَلَأْنَاكَ ۶
 الْكِتَابَ ۲ النَّبِيِّينَ ۹ عَلَى ۲ الْقُرْبَى ۱۲ الْيَتَامَى ۱۲
 الْمَسَاكِينَ ۱۲ فِي ۳ الصَّلَاةِ ۲ الزَّكَاةِ ۷ إِذَا ۳ عَاهَدُوا
 ۱۵ الصَّابِرِينَ ۲۳ أُولَئِكَ ۲ الَّذِينَ ۱ هُمْ ۲ يَا أَيُّهَا ۴
 آمَنُوا ۳ عَلَيْكُمْ ۷ فَمَنْ ۷ لَهُ ۱۶ شَيْءٌ ۴ إِلَيْهِ ۵ ذَلِكَ
 ۲ رَبِّكُمْ ۴ رَحْمَةً ۲۴ بَعْدَ ۵ فَلَهُ ۱۷ عَذَابٌ ۳ أَلِيمٌ ۳
 لَكُمْ ۴ حَيَاةٌ ۱۳ يَا ۶ لَعَلَّكُمْ ۴ تَتَّقُونَ ۴ حَضَرَ ۲۰
 الْمَوْتَ ۴ إِنْ ۴ خَيْرًا ۸ حَقًّا ۵ مَا ۲ فَإِنَّمَا ۱۸ إِنْ ۳
 سَمِعَ ۲۰ عَلِيمٌ ۵

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ
 وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ
 عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ
 وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ
 وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْفُونَ
 بِعَهْدِهِمْ إِذْ عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبِئْسَاءِ وَ
 الضَّرَاءِ وَحِينَ الْبِئْسَاءِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا
 وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿۱۷۷﴾ يَتَايَأُ الَّذِينَ آمَنُوا
 كُنِبَ عَلَيْكُمْ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحُرِّ
 بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَى بِالْأُنثَى فَمَنْ عَفَى
 لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَإِذَا عَفَا بِالْمَعْرُوفِ وَ آدَاءُ
 إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ
 فَمَنْ أَعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۱۷۸﴾
 وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ
 لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿۱۷۹﴾ كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا
 حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ
 لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
 الْمُتَّقِينَ ﴿۱۸۰﴾ فَمَنْ بَدَلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ
 فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۱۸۱﴾

نیکوکاران واقعی:

(ای قوم یهود) نیکوکاری به این نیست که (هنگام نماز) به سوی مشرق یا مغرب رو کنید بلکه (مسأله اصلی، خود نماز و اطاعت از دستورات الهی است، بنابراین بجای بحث و سر و صدا بر سر قبله و سمت نماز، با عمل و اطاعت از دستورات خداوند نیکوکار واقعی باشید و) نیکوکار واقعی کسی است که ایمان به خداوند و روز قیامت و فرشتگان و کتاب آسمانی و پیامبران الهی داشته باشد و مال خود را با اینکه دوست دارد به خویشاوندان نیازمند و یتیمان و بیچارگان و در راه ماندگان و تهیدستان و (برای آزاد شدن زندانیان و) بردگان، عطا کند.

اوصاف نیکوکاران واقعی:

و نماز را بپا می‌دارد و زکات (واجب مالش را) می‌پردازد و (افرادی که چنین هستند) به عهد و پیمان (و قول و قراری) که متعهد می‌شوند، وفا می‌کنند و در سختیها و بیماریها و در میدان جنگ و جهاد، صبر و استقامت می‌کنند و آنها (واقعاً) راستگو هستند (و در حرف و عملشان صداقت دیده می‌شود) و آنها همان پرهیزکاران واقعی هستند.

(۱۷۷)

قانون قصاص (یا مجازات قانونی):

ای مؤمنین (از طرف خداوند) قانون قصاص در مورد کشته‌هایتان (اینگونه) نوشته شده است. آزاد در برابر آزاد، برده در برابر برده، زن در برابر زن، پس اگر قاتل از طرف خانواده مقتول بکشیده شود و (از قصاص شدن به پرداخت دیه توافق شود) طرفین باید این توافق را به شایستگی و به خوبی انجام دهند، یعنی خانواده مقتول، قاتل را در دریافت دیه و مبلغ آن در فشار قرار ندهد (حتی می‌تواند مبلغ دیه را به خاطر خدا ببخشد) و از طرفی قاتل نیز در پرداخت دیه و خونبها کوتاهی نکند (و مبلغ تعیین شده را بپردازد)، این (قانون «تبدیل قصاص به دیه» در واقع نوعی) تخفیف در مجازات و رحمتی از جانب پروردگار شما است، بنابراین اگر کسی از طرفین بعد از آنکه به توافق رسیدند، به تعهد خود عمل نکنند، پس برای او عذاب دردناکی خواهد بود.

(۱۷۸)

فایده قصاص:

ای صاحبان عقل، قصاص کردن (و مجازات جنایتکار) برای شما (در حقیقت مایه) حیات و زندگی (سالم و امنیت جانی) است. (پس در اجرای این حکم الهی کوتاهی نکنید و از خدا بترسید) تا اینکه اهل تقوا شوید.

(۱۷۹)

وصیت شایسته:

(ای اهل تقوا، از جانب خداوند) بر شما نوشته شد و مقرر گردید هنگامی که مرگ یکی از شما فرا رسد، اگر مال و ثروتی از خود بجای گذاشته، به (تقسیم عادلانه آن ثروت برای وارثان خود یعنی) پدر و مادر و نزدیکان بطور شایسته وصیت کند، این وصیت برای اهل تقوا یک وظیفه است.

(۱۸۰)

خیانت در وصیت‌نامه ممنوع:

پس کسانی که بعد از شنیدن وصیت، آن را تغییر دهند (مرتکب گناه شده) و گناهِش بر عهده کسانی که آن را تغییر می‌دهند (و بدانند که) قطعاً خداوند شنوا و (از گناهشان) آگاه است.

(۱۸۱)

لغات جدید: ۴۳ لغت

خَافَ: ترسید. **مُوصٍ:** وصیت کننده. **جَنَفًا:** انحراف از حق به سوی باطل، گناه و خطای غیر عمد. **فَأَصْلَحَ:** پس اصلاح کرد. **الصِّيَامُ:** روزه. **مَعْدُودَاتٍ:** شمارش شده‌ها، مشخص شده‌ها. **مَرِيضًا:** بیمار. **سَفَرٍ:** سفر. **فَعِدَّةٌ (ف + عِدَّة):** پس تعدادی. **أَخْرَ:** دیگران (ایامِ أَخْرَ: روزهای دیگر - أَخْرَ: دیگری، غیر - أَخْرَ: پایان). **يُطِيقُونَهُ:** طاقت آن را ندارند. **فِدْيَةٌ:** عوض. **مَسْكِينٍ:** بیچاره، بینوا. **فَهُوَ (ف + هُوَ):** پس او. **أَنْ تَصُومُوا:** اینکه روزه بگیرید. **كنتم تعلمون:** می دانستید. **شَهْرٌ:** ماه. **رَمَضَانَ:** ماه رمضان. **الْقُرْآنَ:** قرآن. **شَهِدَ:** شاهد بود، مشاهده کرد، گواهی داد. **فَلْيَصُمهُ:** پس باید روزه بگیرید آن را. **يُرِيدُ:** می خواهد. **الْأَيْسَرُ:** آسانی. **لَا يُرِيدُ:** نمی خواهد. **الْأَيْسَرُ:** دشواری. **لِتُكْمِلُوا:** تا اینکه تکمیل کنید. **الْعِدَّةُ:** تعداد. (منظور از «عده زنان» مدتی است که زن پس از طلاق یا مرگ شوهر، نباید شوهر کند.) **لِتُكْبِرُوا:** تا بزرگ بشمارید. **هَدَاكُمْ:** هدایت کرد شما را. **سَأَلَك:** سؤال کرد از تو. **عِبَادِي:** بندگان من. **عَنِّي:** از من. **فَإِنِّي:** پس البته من. **قَرِيبٌ:** نزدیک. **أَجِيبُ:** اجابت می کنم. **دَعْوَةٌ:** دعا کردن، فراخواندن. **الدَّاعِ:** دعا کننده، دعوت کننده. **دَعَانٍ:** خواست از من، خواند مرا. **فَلْيَسْتَجِيبُوا:** پس باید اجابت کنند. **لِيُؤْمِنُوا:** باید ایمان بیاورند. **بِي:** به من، مرا **لَعَلَّهُمْ:** شاید آنها. **يُرْشِدُونَ:** راه راست را می یابند، راه رشد و صلاح را پیدا می کنند

لغات تکراری

فَمَنْ ۷ مِنْ ۲ أَوْ ۴ إِثْمًا ۲۶ بَيْنَهُمْ ۱۸ فَلَا ۷ عَلَيْهِ ۶
 إِنَّ ۳ غَفُورٌ ۲۶ رَحِيمٌ ۱ يَا أَيُّهَا ۴ الَّذِينَ ۱ آمَنُوا ۳
 كُتِبَ ۲۷ عَلَيْكُمْ ۷ كَمَا ۳ عَلَى ۲ قَبْلِكُمْ ۴ لَعَلَّكُمْ ۴
 تَتَّقُونَ ۴ أَيَّامًا ۱۲ كَانَ ۶ مِنْكُمْ ۱۰ طَعَامٌ ۹ تَطَوَّعَ ۲۴
 خَيْرًا ۸ لَهُ ۱۶ لَكُمْ ۴ إِنْ ۴ الَّذِي ۴ أَنْزَلَ ۲ فِيهِ ۲
 هُدًى ۲ لِلنَّاسِ ۱۲ بَيِّنَاتٍ ۱۳ الْفُرْقَانَ ۸ مَنْ ۳ بِكُمْ ۸
 مَا ۲ لَعَلَّكُمْ ۴ تَشْكُرُونَ ۸ إِذَا ۳ لِي ۲۳

فَمَنْ خَافَ مِنْ مَوْصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ
 بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨٢﴾
 يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ
 الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
 لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ
 كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ
 أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ
 طَعَامُ مَسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ
 لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
 تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ
 الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ
 الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ
 فَلْيَصُمهْ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ
 فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ
 الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمْ الْعُسْرَ وَ
 لِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى
 مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾
 وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ
 أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا
 لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يُرْشِدُونَ ﴿١٨٦﴾

اصلاح وصیتنامه:

اگر کسی بترسد که وصیت‌کننده خطایی یا خلافی (در نوشتن وصیتنامه یا تقسیم عادلانهٔ اموال بین ورثه‌ها) کرده است می‌تواند (چنین وصیتنامه‌ای را) اصلاح کند و (اینگونه تغییر دادن وصیتنامه) گناه نیست (زیرا که) یقیناً خداوند آمرزندهٔ مهربان است.

(۱۸۲)

فرمان روزه و فایدهٔ آن:

ای مؤمنین (فرمان) روزه‌گرفتن بر شما نوشته شده است همانگونه که بر (ملت‌های) قبل از شما نوشته شده بود. (فایدهٔ این دستور الهی این است که) شاید شما (با اطاعت از این فرمان الهی) به مقام تقوا برسید.

(۱۸۳)

وظیفهٔ کسانی که از روزه‌گرفتن معاف هستند:

(روزه‌گرفتن در) روزهای معین و محدود (برای شما مقرر شده است) و هرکس از شما (در ماه رمضان) مریض یا مسافر باشد به تعداد آن (روزها، باید) روزهای دیگری را (بعد از ماه رمضان روزه بگیرد) و همچنین برای کسانی که روزه‌گرفتن برایشان طاقت‌فرسا است عوض آن باید مسکین را طعام بدهند و هرکس کار خیری را (از روی اطاعت الهی) انجام دهد برای او بهتر است و روزه‌گرفتن برای شما بهتر است اگر بدانید.

(۱۸۴)

ویژگی‌های ماه مبارک رمضان:

ماه (مبارک) رمضان ماهی است که «قرآن» در آن ماه نازل شده است.

ویژگی کتاب قرآن:

«کتاب قرآن» راهنما و هدایت‌کنندهٔ مردم است و دارای دلایل روشن برای هدایت بوده و (وسیلهٔ) تشخیص حق از باطل است.

احکام ماه مبارک رمضان:

هرکس (هلال) ماه رمضان را مشاهده کرد (و در وطن خود بود) باید روزه بگیرد و هرکس (در ماه مبارک رمضان) مریض یا مسافر باشد (و نتواند روزه بگیرد) بجای آن، در روزهای دیگری (غیر از ماه رمضان، باید قضای آن روزها را بگیرد). خداوند برای شما آسانی را می‌خواهد و هرگز برای شما سختی نمی‌خواهد و (خداوند می‌خواهد با گرفتن قضای روزه، سی روز ماه رمضان را) کامل کنید (بنابراین وظیفهٔ شما بندگان این است که) بخاطر هدایت‌هایی که خداوند نموده، باید خداوند را بزرگ بدارید و نسبت به او شکرگزار باشید.

(۱۸۵)

«شرایط قبول شدن دعا» و رابطهٔ صمیمانهٔ خداوند با بندگان:

(ای پیامبر) هرگاه بندگانم دربارهٔ من از تو سؤال می‌کنند (در جواب آنها بگو): من نزدیکم و دعای دعاکننده را قبول می‌کنم (به شرط آنکه آنان نیز) فرمان مرا بپذیرند (و از من اطاعت کنند) و به من ایمان داشته باشند تا اینکه به راه حق هدایت یابند.

(۱۸۶)

لغات جدید: ۴۶ لغت

أَحَلَّ: حلال گردید. **الرَّفَثُ**: زناشویی. **هُنَّ**: آنها (زنان).
لِبَاسٌ: لباس. **لَهُنَّ**: برای آنها (زنان). **أَنْكُمُ**: البته شما.
كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ: خیانت می کردید. **عَفَا**: بخشید. **فَأَلَانَ**: پس
 الان. **بَاشَرُوهُنَّ**: نزدیکی کنید با آنها. **ابْتَغُوا**: بجوید.
كَتَبَ: نوشت، واجب کرد. **يَتَبَيَّنُ**: آشکار شود. **الْخَيْطُ**: خط،
 رشته. **الْأَبْيَضُ**: سفید. **الْأَسْوَدُ**: سیاه. **الْفَجْرُ**: سپیده دم.
أَتِمُّوا: تمام کنید، به اتمام رسانید. **لَا تَبَاشَرُوهُنَّ**:
 با آنان نزدیکی نکنید. **عَاكِفُونَ**: اعتکاف کنندگان،
 عبادت کنندگان، پرستش کنندگان («اعتکاف» یعنی ماندن
 در مسجد برای عبادت و نیایش). **حُدُودٌ**: مرزها.
فَلَا تَقْرَبُوهَا: پس نزدیک نشوید به آن. **يُبَيِّنُ**: آشکار می سازد
يَتَّقُونَ: پرهیزکار می شوند، تقوا پیشه می کنند.
لَا تَأْكُلُوا: نخورید. **أَمْوَالِكُمْ**: اموالتان
بَيْنَكُمْ: بین خودتان. **(لَا) تُدُلُّوا**: نکشانید، نرسانید (رشوه
 ندهید). **الْحُكَّامُ**: قاضی ها. **لَسَأْكُلُوا**: تا اینکه بخورید.
يَسْأَلُونَكَ: از تو می پرسند. **الْأَهْلَةَ**: هلال های ماه («هلال» به
 معنی «ماه نو») و نیز به شبهای اول ماه گفته می شود).
مَوَاقِيتُ: اوقات معین. **الحجَّ**: حجّ به جا آوردن. **بِأَن تَأْتُوا**: به
 اینکه می آید. **الْبُيُوتِ**: خانه ها. **ظُهُورَهَا**: پشت های آن.
اتَّقَى: تقوا پیشه کرد. **وَأْتُوا**: و بیاید. **أَبْوَابَهَا**: درهایش.
تُفْلِحُونَ: رستگار می شوید. **فَاتَلُوا**: جنگ کنید. **بِقَاتِلُونَكُمْ**:
 جنگ می کنند با شما. **لَا تَعْتَدُوا**: تجاوز نکنید. **لَا يُحِبُّ**:
 دوست ندارد. **الْمُعْتَدِينَ**: تجاوزگران

تکراری لغات

لَكُمْ ۴ لَيْلَةَ ۸ الصَّيَامِ ۲۸ إِلَى ۳ نَسَانَكُمْ ۸ أَنْتُمْ ۴
 عَلِمَ ۹ أَنْفُسَكُمْ ۷ فَتَابَ ۶ عَلَيْكُمْ ۷ عَنْكُمْ ۸ مَا ۲
 كُلُوا ۸ اشْرَبُوا ۹ حَتَّى ۸ مِنْ ۲ ثُمَّ ۵ اللَّيْلَ ۲۵ فِي ۳
 الْمَسَاجِدِ ۱۸ تِلْكَ ۱۷ كَذَلِكَ ۱۱ آيَاتِهِ ۱۱ لِلنَّاسِ ۱۲
 لَعَلَّهُمْ ۲۸ بِالْبَاطِلِ ۷ بِهَا ۱۵ فَرِيقًا ۱۱ أَمْوَالِ ۲۴
 النَّاسِ ۳ بِالْإِثْمِ ۱۳ تَعْلَمُونَ ۴ عَنْ ۷ قُلْ ۱۲ هِيَ ۱۰
 لَيْسَ ۲۷ الْبُرِّ ۲۷ لَكِنَّ ۱۶ مَنِ ۳ اتَّقُوا ۷ لَعَلَّكُمْ ۴
 سَبِيلِ ۱۷ الَّذِينَ ۱ إِنْ ۳

أَحَلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصَّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ
 هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ
 أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ
 عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْكَفْرَ بَشَرُوهُنَّ وَابْتَغُوا
 مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى
 يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ
 مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا
 تُبَشِّرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ
 تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
 اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿۱۸۷﴾ وَلَا
 تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدُلُّوا
 بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا
 مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۱۸۸﴾
 ﴿۱۸۹﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلَةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ
 لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبُرِّ بِأَن تَأْتُوا
 الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبُرِّ مِنَ اتَّقَى
 وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ
 لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۱۸۹﴾ وَ قَاتِلُوا فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا
 إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿۱۹۰﴾

حلالها و حرامها در ماه مبارک رمضان:

(ای مسلمانان) در شبهای ماه رمضان نزدیکی با همسرانتان، بر شما حلال گردید (زیرا) آنها لباس عفت برای شما (مردان) هستند و شما نیز لباس عفاف برای همسرانتان هستید (بنابراین شما مردان و زنان مسلمان با پوشیدن لباس عفت، نیازهای مشروع جنسی یکدیگر را برطرف می‌نمایید، و از طرفی بخاطر اینکه) خداوند می‌دانست (بعضی از شما مسلمانان در شبهای ماه رمضان نافرمانی، و در واقع) به خودتان خیانت می‌کنید (بنابراین خداوند به شما توجه کرد) و توبه شما را پذیرفت (و نافرمانی) شما را بخشید، پس (حالا که خداوند برای شما تخفیف قائل شد و این عمل را حلال گردانید) حالا می‌توانید با همسرانتان (در شبهای ماه رمضان) نزدیکی کنید و در پی چیزی باشید که خداوند (از حلال) بر شما مقرر کرده است.

احکام ماه مبارک رمضان:

(در شبهای ماه رمضان) بخورید و بیاشامید تا اینکه رشته سفید صبح از رشته سیاه شب برای شما آشکار گردد (یعنی از اذان مغرب تا اذان صبح می‌توانید بخورید و بیاشامید) و سپس روزه را (از اذان صبح) تا اول شب (تا اذان مغرب ادامه دهید و) به اتمام رسانید و تا زمانی که در مساجد در حال اعتکاف هستید (در شبهای اعتکاف) نمی‌توانید با همسرانتان نزدیکی کنید. (این احکامی که گفته شد، مقررات و) «مرزهای الهی» است، پس (به قصد تجاوز) به حریم (و قانون) الهی نزدیک نشوید. خداوند آیات (و دستوراتش) را اینگونه برای مردم بیان می‌کند تا اینکه اهل تقوا شوند.

(۱۸۷)

رشوه‌خواری و خوردن مال حرام ممنوع:

اموال یکدیگر را به ناحق نخورید و با دادن رشوه به قاضی، مال مردم را از راه گناه نخورید در حالی که شما می‌دانید (این کار حرام است).

(۱۸۸)

فایده هلالهای ماه:

(ای پیامبر) از تو درباره فایده «هلالهای ماه» سؤال می‌کنند (در جواب آنها) بگو هلالهای ماه برای بیان اوقات (عبادات و در حقیقت یک نوع تقویم طبیعی) برای (نظام زندگی) مردم و (همچنین برای بیان زمان حج) است.

«بر و نیکی» واقعی، تقوا و اطاعت الهی است نه توهمات ذهنی:

(ای مسلمانان) بر و نیکی آن نیست که (با پیروی از آداب و رسوم زمان جاهلیت در ایام حج) از پشت خانه‌ها وارد شوید بلکه بر و نیکی این است که «باتقوا و پرهیزکار» باشید و از در خانه‌ها وارد شوید (پس بنابراین فقط از دستورات خداوند پیروی کنید) و تقوا پیشه کنید تا رستگار گردید.

(۱۸۹)

جنگ و جهاد در راه خدا:

(ای مسلمانان) بجنگید در راه خدا با کسانی که با شما می‌جنگند و (حتی در میدان جنگ) تجاوزگر و ستمکار نباشید زیرا خداوند تجاوزگران و ستمکاران را دوست ندارد.

(۱۹۰)

لغات جدید: ۵۰ لغت

اقْتُلُوهُمْ: بکشید آنها را. **تَقْتُلُوهُمْ**: یاقتید آنها را. **أَخْرَجُوهُمْ**: بیرون کنید آنها را. **أَخْرَجُوهُمْ**: بیرون کردند شما را. **الْقَتْلُ**: کشتن. **لَا تَقَاتِلُوهُمْ**: جنگ نکنید با آنها. **يُقَاتِلُوكُمْ**: جنگ می کنند با شما. **قَاتَلْتُمُوهُمْ**: جنگ کردند با شما. **فَأَقْتُلُوهُمْ**: پس بکشید آنها را. **انتهوا**: خودداری کردند، باز ایستادند. **قَاتَلُوهُمْ**: بجنگید با آنها. **لَا تَكُونُ**: نباشد. **الْحَرَامُ**: حرام. **بِالشَّهْرِ**: در برابر ماه. **الْحُرْمَاتُ**: چیزی هایی که احترام به آنها لازم است. **فَاعْتَدُوا**: پس تجاوز کنید. (مقابله به مثل کنید). **اعلموا**: بدانید. **انفقوا**: انفاق کنید. **لا تلتقوا**: نیفکنید. **بأيديكم**: با دستهایتان. **التهلكتة**: هلاکت. **أحسنوا**: نیکی کنید. **بِحَبِّ**: دوست دارد. **العمرة**: زیارت خانه خدا با اعمال مخصوص. **أحصرتم**: ممنوع شدید، محاصره شدید. **استيسر**: میسر شد، فراهم شد. **الهدى**: قربانی. **لا تحلقوا**: تراشید. **رؤوسكم**: سرهایتان. **يبلغ**: برسد. **محلّه**: محل (قربانی) آن. **أذى**: اذیت و آزار، رنج و زیان. **رأسه**: سرش. **فدية (ف)**: فدیة: پس فدیة. **صدقة**: صدقه. **نسك**: عبادت، قربانی. **فاذا**: پس هر گاه. **أمنتم**: در امان بودید، ایمن شدید. **تمنع**: بهره مند شد. **بالعمرة**: به وسیله عمره. **لم يجد**: نیافت. **فصيام (ف)**: پس روزه. **ثلاثة**: سه. **سبعة**: هفت. **رجعتم**: باز گشتید. **عشرة**: ده. **كاملة**: تمام، کامل. **لم يكن**: نبود. **حاضری**: مقیمان، حضور یافتگان. **العقاب**: کیفر

لغات تکراری

حَيْثُ ۶ مِنْ ۲ الْفِتْنَةَ ۱۶ أَشَدُّ ۱۱ عِنْدَ ۸ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۲۲ حَتَّى ۸ فِيهِ ۲ فَإِنْ ۴ كَذَلِكَ ۱۱ جَزَاءُ ۱۳ الْكَافِرِينَ ۶ فَإِنَّ ۹ اللَّهُ ۱ غَفُورٌ ۲۶ رَحِيمٌ ۱ يَكُونُ ۲۲ الدِّينَ ۱ لِلَّهِ ۱ فَلَا ۷ عُدْوَانَ ۱۳ إِلَّا ۳ عَلَى ۲ الظَّالِمِينَ ۶ الشَّهْرُ ۲۸ قِصَاصٌ ۲۷ فَمَنْ ۷ اغْتَدَى ۲۷ عَلَيْكُمْ ۷ عَلَيْهِ ۶ بِمِثْلِ ۲۱ مَا ۲ اتَّقُوا ۷ أَنْ ۵ مَعَ ۷ الْمُتَّقِينَ ۲۷ فِي ۳ سَبِيلِ ۱۷ إِلَى ۳ إِنَّ ۳ الْمُحْسِنِينَ ۹ أَتَمُّوا ۲۹ الْحَجَّ ۲۹ فَمَا ۵ كَانَ ۶ مِنْكُمْ ۱۰ مَرِيضًا ۲۸ أَوْ ۴ بِهِ ۴ صِيَامَ ۲۸ أَيَّامَ ۱۲ إِذَا ۳ تِلْكَ ۱۷ ذَلِكَ ۲ لِمَنْ ۲۴ أَهْلُهُ ۱۹ شَدِيدٌ ۲۵

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ وَأَخْرَجُوهُمْ مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا نُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلْتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾ فَإِنْ أَنْهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٢﴾ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ أَنْهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾ الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرْمَتُ قِصَاصٌ فَمَنْ أَعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاغْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾ وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾ وَاتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِّنْ رَّأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِّنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَنَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامٌ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَّمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

وظیفه مسلمانان در برابر مشرکین و کافران محارب:

ای مسلمانان، وظیفه شما این است که مشرکان و کافران محارب را هرکجا یافتید به قتل برسانید و از سرزمینشان بیرون کنید همانطوری که آنها (با فتنه‌گری) شما را از سرزمینتان بیرون می‌کردند. و (البته) فتنه‌گری بدتر از قتل و خونریزی است.

مجوز جنگ با دشمن در مسجد الحرام:

در کنار مسجد الحرام با دشمنان، جنگ را شروع نکنید مگر اینکه آنها شروع به جنگ کنند، پس اگر آنها جنگ را شروع کردند (قاطعانه) آنها را به قتل برسانید (و سرکوبشان کنید زیرا) جزای کافران همین است. (۱۹۱)

خودداری از جنگ و پذیرفتن آتش‌بس:

اگر (کافران و مشرکان محارب) از جنگ کردن با شما خودداری کردند (و آتش‌بس اعلام کردند، شما هم دست نگهدارید زیرا) خداوند آمرزنده و مهربان است. (۱۹۲)

هدف نهایی اسلام از جنگ با دشمنان (کافر و مشرک):

با دشمنان (کافر و مشرک) بجنگید تا فتنه (شرک و کفر) از بین برود (و به کلی ریشه‌کن شود) و دین فقط دین خدا باشد بنابراین اگر (از فتنه‌گری و جنگ و آشوب‌طلبی) دست برداشتند (دیگر شما هم به جنگ با آنها ادامه ندهید زیرا تجاوز و) دشمنی جز با ستمکاران روا نیست. (۱۹۳)

قاطعیت و مقابله به مثل در برابر دشمنان:

(جنگ نکردن شما در) ماههای حرام در برابر (جنگ نکردن دشمنان در) ماههای حرام است (و باید حرمت ماههای حرام نگه داشته شود و اگر از سوی دشمنان) در حرمت (شکنی ماههای حرام سعی بشود باید شما هم مقابله به مثل کنید زیرا) قصاص جایز است پس هر کس به شما تجاوز کرد با او مقابله به مثل کنید ولی از خدا بترسید (و حتی در میدان جنگ نیز تقوا پیشه کنید) و بدانید که قطعاً خداوند با اهل تقواست. (۱۹۴)

ترک انفاق در جنگ موجب هلاکت است:

در راه خدا انفاق کنید و (با ترک انفاق) خودتان را به هلاکت نیندازید (زیرا با خودداری از کمک مالی برای جنگ با دشمنان، تجهیزات جنگی تأمین نمی‌شود بنابراین دشمنان با امکانات و تجهیزات جنگی، شما را به هلاکت می‌اندازند) و نیکوکار باشید که خداوند نیکوکاران را دوست دارد. (۱۹۵)

حج و احکام آن:

(ای حاجیان) حج و عمره را (که آغاز می‌کنید اگر مانع و مرض و ممنوعیتی از سوی دشمن نباشد)، خالص برای خدا انجام دهید و به اتمام برسانید و حال اگر (از سوی دشمنان) محاصره و ممنوع شدید (و یا موانعی پیش آمد که نتوانستید برنامه‌های حج و عمره را بطور کامل به پایان برسانید، پس در این صورت باید گوسفندی را) قربانی کنید (تا بتوانید از حال حج خارج شوید) و موی سرتان را نباید تراشید و (باید صبر کنید) قربانی شما به قربانگاه برسد (و ذبح شود).

احکام حج و تکلیف ساکنان مکه و حاجیان غیربومی:

پس اگر کسی بیمار باشد و یا به سبب مرضی در ناحیه سر (به ناچار سر خود را تراشد) باید به عوض (تراشیدن سر قبل از ذبح قربانی، کفاره‌ای بدهد) یا روزه بگیرد یا صدقه بدهد و یا گوسفندی قربانی کند و اگر (موانع برطرف شد و) امنیت برقرار گردید (برای ادامه و اتمام برنامه‌های حج) پس از بهره‌مندی از حج عمره، حج تمتع را شروع کنید و از آنچه برای قربانی کردن ممکن است (ذبح کنید) و کسی که (امکان ذبح قربانی) ندارد، سه روز در ایام حج و هفت روز پس از بازگشت از حج روزه بگیرد که جمعاً ده روز کامل شود، البته این حج مخصوص حاجیان است که غیر بومی بوده و اهل مکه نباشند (بنابراین کسانی که اهل مکه و حومه آن باشند، حج تمتع ندارند و وظیفه آنها حج «قران» یا «افراد» است) و از خدا بترسید (و با احکام حج و عمره مخالفت نکنید) که خداوند سخت‌کیفر است. (۱۹۶)

لغات جدید: ۳۶ لغت

أَشْهُرٌ: ماه‌ها. **مَعْلُومَاتٌ:** معین شده‌ها، معلوم شده‌ها. **فَرَضَ:** واجب کرد. **فِيهِنَّ:** در آن. **فُسُوقٌ:** نافرمانی، خروج از اطاعت. **جِدَالَ:** مجادله، بگو و مگو، نزاع. **تَفَعَّلُوا:** انجام می‌دهید. **يَعْلَمُهُ:** می‌داند آن را. **تَزَوَّدُوا:** توشه تهیه کنید. **الزَّادِ:** توشه. **التَّقْوَى:** ترسیدن، پرهیزکاری. **اتَّقُونِ:** از من بترسید. **أَنْ تَبْتَغُوا:** که بجویید. **أَفْضُتُمْ:** کوچ کردید، وارد شدید، فرو رفتید (سرازیر شدید). **عَرَفَاتٍ:** بیابانی در اطراف مکه (محلی که حاجی باید از ظهر تا غروب روز عرفه در آنجا اقامت کند). **فَاذْكُرُوا:** پس یاد کنید. **الْمَشْعَرِ الْأَحْرَامِ:** بیابانی در اطراف مکه (بیابانی میان عرفات و منا، که وقوف در آن، یکی از اعمال مهم حج است). **اذْكُرُوا:** یاد کنید او را. **قَبْلَهُ:** پیش از آن. **أَفِيضُوا:** کوچ کنید. **أَفَاضَ:** کوچ کرد. **اسْتَغْفِرُوا:** آمرزش بطلبید. **قَضَيْتُمْ:** انجام دادید، به پایان بردید. **مَنَاسِكِكُمْ:** عباداتتان. **كَذَكِّرْكُمْ:** همانند یادآوریتان. **آبَاءَكُمْ:** پدرانتان. **ذِكْرًا:** یاد کردن، یادآوری (کتاب، پندنامه، قرآن). **فَمِنْ:** پس از. **آتَانَا:** عطا کن به ما. بده به ما، بیاور برای ما، **خَلَّاقٍ:** بهره، نصیب. **حَسَنَةً:** نیکی. **فَتَنَا:** نگه دار ما را. **نَصِيبٍ:** بهره و سهم. **كَسَبُوا:** کسب کردند. **سَرِيعٍ:** سریع. **الْحِسَابِ:** حسابرسی

لغات تکراری

الْحَجُّ ۲۹ فَمَنْ ۷ فَلَا ۷ رَفَثَ ۲۹ لَا ۱ فِي ۳ مَا ۲
مِنْ ۲ خَيْرٍ ۸ فَإِنَّ ۹ يَا ۶ أُولَى الْأَلْبَابِ ۲۷ لَيْسَ ۲۷
عَلَيْكُمْ ۷ جُنَاحٌ ۲۴ فَضْلًا ۱۰ رَبِّكُمْ ۴ فَإِذَا ۳۰ عِنْدَ ۸
كَمَا ۳ هَذَاكُمْ ۲۸ إِنْ ۴ كُنْتُمْ ۴ لِمَنْ ۲۰ الضَّالِّينَ ۱
ثُمَّ ۵ حَيْثُ ۶ النَّاسُ ۳ إِنَّ ۳ غَفُورٌ ۲۶ رَحِيمٌ ۱ أَوْ ۴
أَشَدُّ ۱۱ مَنْ ۳ يَقُولُ ۳ رَبَّنَا ۲۰ الدُّنْيَا ۱۳ لَهُ ۱۶
الْآخِرَةَ ۱۵ مِنْهُمْ ۱۱ عَذَابٌ ۳ النَّارِ ۴ أَوْلِيكَ ۲ لَهُمْ ۳
مِمَّا ۲

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ
الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ
فِي الْحَجِّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمَهُ اللَّهُ
وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُونِ
يَا أُولَى الْأَلْبَابِ ﴿۱۹۷﴾ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ
فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا
اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ
كَمَا هَدَدْنَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ
لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿۱۹۸﴾ ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ
حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۱۹۹﴾ فَإِذَا قَضَيْتُمْ
مَنَاسِكَكُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنْ
النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آئِنَا فِي
الدُّنْيَا وَمَالُهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ﴿۲۰۰﴾
وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آئِنَا فِي
الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿۲۰۱﴾ أُولَئِكَ لَهُمْ
نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿۲۰۲﴾

زمان حج:

(زمان برگزاری مراسم) حج در ماه‌های (شوال، ذیقعدہ و ذیحجه) معین شده است.

وظایف حجاج:

کسانی که (با انجام مناسک حج) حاجی می‌شوند باید از هرگونه نافرمانی، عمل زناشویی و مجادله در ایام حج خودداری کنند (و به انجام کارهای خیر پردازند) و هرکار خیری انجام می‌دهید خداوند از آن آگاه است و (مهم‌ترین کار خیر در حج این است که سعی کنید در ایام حج که یک فرصت و توفیق استثنایی است) توشه‌های معنوی فراهم کنید که البته بهترین توشه معنوی فقط «تقوا» است؛ پس ای صاحبان عقل و اندیشه، تقوای الهی پیشه کنید (و از نافرمانی خداوند بترسید).

(۱۹۷)

فعالیت اقتصادی و تجارت حلال در ایام حج:

(ای حاجیان) در ایام حج اگر از فضل و لطف الهی به دنبال تجارت حلال و شرعی باشید گناهی ندارد.

وظیفه حاجیان در عرفات و مشعر الحرام:

(ای حاجیان در ادامه برنامه حج) هنگامی که از سرزمین عرفات (بسوی مشعر) حرکت کردید در مشعر الحرام به یاد و ذکر خدا مشغول شوید و او را بخاطر اینکه به شما نعمت هدایت داده است یاد کنید برای اینکه قبل از هدایت خداوند، از گمراهان بودید.

(۱۹۸)

وظیفه حاجیان پس از توقف در عرفات و مشعر الحرام:

شما هم مثل سایر مردم مسلمان (پس از توقف در عرفات و مشعر الحرام بطور دسته جمعی بسوی سرزمین منا) حرکت کنید و از خداوند طلب بخشش و آمرزش نمایید البته خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.

(۱۹۹)

به یاد خدا بودن پس از پایان مناسک حج:

هنگامی که مناسک حج را انجام دادید و به پایان رساندید (از یاد خدا غافل نشوید) پس به یاد خدا باشید همانگونه که از پدران خویش یاد می‌کنید حتی بیشتر از آن، خدا را یاد کنید.

عاقبت دنیا طلبها:

بعضی از مردم می‌گویند: خدایا به ما نعمتهای دنیا را عطا کن (در حالی که به نعمتهای آخرت ایمان ندارند بنابراین خداوند هم) آنها را از بهره‌های فراوان آخرت بی‌نصیب خواهد کرد.

(۲۰۰)

عاقبت کسانی که «هم دنیا و هم آخرت» را می‌خواهند:

بعضی از مردم می‌گویند: پروردگارا هم نعمتهای دنیا و هم نعمتهای آخرت را به ما عطا کن و ما را از گرفتارشدن به عذاب آخرت ننگه دار.

(۲۰۱)

آنها (که خواهان دنیا و آخرت هستند) بهره‌ای از کسب (و دعای) خود دارند و خداوند به سرعت به حساب هرکس رسیدگی می‌کند.

(۲۰۲)

لغات جدید: ۳۸ لغت

تَعَجَّلَ: عجله کرد. **يَوْمِينَ:** دو روز. **تَأَخَّرَ:** به تأخیر انداخت. **تُحْشِرُونَ:** محشور می شوید، گردآوری می شوید، جمع می شوید. **يُعْجِبُكَ:** ترا به تعجب وا می دارد. **قَوْلُهُ:** سخن او. **يُشْهِدُ:** شاهد می گیرد. **قَلْبِهِ:** قلبش. **الَّذُ:** دشمن ترین، دشمن سرسخت و کینه توز. **الْخِصَام:** دشمن ها. **تَوَلَّى:** برگشت، روی برگردانید، حاکم شد، حکومت یافت، به دوستی پذیرفت، سرپرستی کرد، به عهده گرفت. **لِيُفْسِدَ:** تا فساد کند. **يُهْلِكُ:** نابود می کند. **النَّسْلُ:** نسل. **الْفَسَادُ:** فساد کردن، اخلال کردن در نظم. **اتَّقَى:** بترس. **أَخَذَتْهُ:** فرا گرفت او را. **العِزَّةُ:** برتری، غرور، قدرت داشتن، شکست ناپذیری، غالب شدن، سربلند بودن. **فَحَسَبُهُ:** پس کافی است او را. **جَهَنَّمَ:** جهنم. **المِهَادُ:** قرارگاه، جایگاه. **يَشْرِي:** می فروشد. **ابْتِغَاءً:** طلب کردن، دنبال کردن. **مَرْضَاتِ:** رضایت، خشنودی. **رَوْفٌ:** بسیار مهربان. **بِالْعِبَادِ:** با بندگان **السَّلْمِ:** موافق شدن کامل، اطاعت. **كَافَّةً:** همگی. **زَلَلْتُمْ:** لغزیدید، لغزش کردید. **جَاءَتْكُمْ:** آمد برای شما. **فَاعْلَمُوا:** پس بدانید. **هَلْ:** آیا. **يَنْظُرُونَ:** انتظار می کشند. **أَنْ يَأْتِيَهُمْ:** اینکه بیاید به سوی آنها. **ظَلَّلَ:** سایبان ها. **قُضِيَ:** تمام شد، حکم شد، داوری شد. **تُرْجَعُ:** باز گردانده می شود. **الْأُمُورُ:** کارها

لغات تکراری

اذْكُرُوا ۷ فِي ۳ أَيَّامٍ ۱۲ مَعْدُودَاتٍ ۲۸ فَمَنْ ۷ فَلَا ۷
 إِثْمَ ۲۶ عَلَيْهِ ۶ مَنْ ۳ لِمَنْ ۲۴ اتَّقَى ۲۹ اتَّقُوا ۷
 اَعْلَمُوا ۳۰ أَنْكُمْ ۲۹ إِلَيْهِ ۵ مِنْ ۲ النَّاسِ ۳ الْحَيَاةِ ۱۳
 الدُّنْيَا ۱۳ عَلَى ۲ مَا ۲ هُوَ ۵ إِذَا ۳ سَعَى ۱۸
 الْأَرْضِ ۳ فِيهَا ۵ الْحَرْثَ ۱۱ لَا يُحِبُّ ۲۹ قِيلَ ۳ لَهُ
 ۱۶ بِالْإِثْمِ ۱۳ لِبِئْسَ ۱۶ نَفْسَهُ ۲۰ يَا أَيُّهَا ۴ الَّذِينَ ۱
 آمَنُوا ۳ ادْخُلُوا ۹ لَاتَتَّبِعُوا ۲۵ خُطُواتِ ۲۵ الشَّيْطَانِ ۶
 إِنَّهُ ۶ لَكُمْ ۴ عَدُوٌّ ۶ مُبِينٌ ۲۵ فَإِنْ ۴ بَعْدِ
 الْبَيِّنَاتِ ۱۳ أَنْ ۵ عَزِيزٌ ۲۰ حَكِيمٌ ۶ إِلَّا ۳ الْعَمَامِ ۸
 الْمَلَائِكَةَ ۶ الْأُمُورُ ۱۸ إِلَى ۳

﴿۲۳﴾ وَذَكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ
 فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ
 تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَ اتَّقُوا اللَّهَ
 وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿۲۴﴾ وَمِنْ
 النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَيَشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ
 ﴿۲۵﴾ وَ إِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ
 فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
 الْفَسَادَ ﴿۲۶﴾ وَ إِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ
 أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ
 وَ لِبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿۲۷﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ
 يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ
 رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿۲۸﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً وَ لَا
 تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ
 عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿۲۹﴾ فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ
 مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
 حَكِيمٌ ﴿۳۰﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمْ
 اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ
 الْأَمْرُ وَ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿۳۱﴾

ذکر و یاد خداوند پس از پایان مراسم حج:

(در روزهای ۱۱، ۱۲ و ۱۳ ذیحجه یعنی تا سه روز پس از پایان مراسم حج) به یاد خدا و ذکر او مشغول شوید اگر کسی (ذکر خداوند را) دو روز (یازدهم و دوازدهم) انجام دهد اشکالی ندارد و نیز کسی که (تا روز سوم) تاخیر کند (و روز سیزدهم را هم در منی بماند)، اشکالی ندارد البته برای کسی که (این فرمان عبادی و الهی را برای کسب تقوا انجام می‌دهد و) اهل تقوا باشد (نه از روی نافرمانی خدا و یا از روی میل شخصی مراسم و فرمان عبادی را انجام دهد) پس، از مخالفت با دستورات خداوند بپرهیزید و بدانید که حتماً (برای حسابرسی در صحرای محشر) جمع‌آوری می‌شوید (همانطور که در صحرای عرفات، مشعر و منا به فرمان خداوند جمع می‌شوید).

(۲۰۳)

گفتار دوستانه، با رفتار و کردار منافقانه:

(ای پیامبر) بعضی از مردم منافق (پیش تو می‌آیند و در ظاهر با) گفتار شگفت‌آور (نسبت به تو اظهار محبت می‌کنند) و خدا را بر این گفته‌های ظاهری خودشان شاهد می‌گیرند (تا اینکه در زندگی دنیایی به حکومت و ریاست برسند اما نباید این گفته‌های ظاهری و منافقانه را پذیرفت زیرا) آنان در واقع دشمن‌ترین و کینه‌توزترین دشمنان خدا و دین خدا هستند.

(۲۰۴)

نشانه‌های دشمنی منافقان:

(از نشانه‌های دشمنی منافقان این است که) همینکه از پیش تو برگردند (یا به حکومت و ریاستی برسند) به کارهای فساد و جنایت مشغول می‌شوند (مثلاً منابع اقتصادی) و مزارع و کشت و زراعت‌های مردم را نابود می‌کنند (و با آدم‌کشی) سعی می‌کنند نسل انسانها از بین برود (و مردم بی‌گناه را قتل عام می‌کنند) در حالی که آنها می‌دانند خداوند اینگونه کارهای فساد و جنایت را دوست ندارد.

(۲۰۵)

(از نشانه‌های دیگر منافقان این است که) هرگاه به آنها گفته شود از خداوند بترسید و (فساد و جنایت نکنید)، با خوی سرکشی و طغیانگری، مغرورانه به گناه ادامه می‌دهند، پس تنها چاره آنها جهنم است و به راستی چه بد جایگاهی است.

(۲۰۶)

فداکاری در راه خداوند:

در میان مردم مؤمن کسانی (همچون حضرت علی علیه السلام) هستند که جان خود را برای خشنودی و رضایت خداوند فدا می‌کنند و البته خداوند هم نسبت به چنین بندگان بسیار مهربان است. (این آیه اشاره به «لیلة المیت» است که حضرت علی علیه السلام برای دفع توطئه قتل پیامبر صلی الله علیه و آله در رختخواب آن حضرت خوابید و با فداکاری از ترور پیامبر صلی الله علیه و آله جلوگیری کرد).

(۲۰۷)

پیروی و اطاعت محض از خداوند و دوری از وسوسه‌های شیطان:

ای مؤمنین، همگی خداوند را اطاعت کنید و کاملاً تسلیم او بشوید و از وسوسه‌های شیطان پیروی نکنید زیرا شیطان دشمن آشکار شماست.

(۲۰۸)

پیروی عمدی از شیطان و مجازات الهی:

اگر پس از روشن شدن حقیقت برای شما باز هم از راه و روشهای شیطان پیروی کنید و گمراه شوید بدانید که خداوند (برای مجازات شما) توانا و محکم کار است.

(۲۰۹)

انتظار و توقع نایبای منافقان:

ای پیامبر، منافقان گمراه پس از این همه دلایل روشنگر برای هدایتشان و رهایی از شیطان، باز هم تسلیم نمی‌شوند و بیهوده انتظار دارند که خداوند و فرشتگان مستقیماً به سوی آنها بیایند (و دلایل جدیدتر و روشنتری ارائه بدهند اما چنین کاری را خداوند انجام نمی‌دهد، کارها و تصمیم‌ها با خداست نه با مردم بنابراین خداوند تصمیمش را درباره مجازات آن مردم گرفته است) و تصمیم خدا قطعی است و همه کارها به دست خداست.

(۲۱۰)

لغات جدید: ۳۰ لغت

سَلَّ: پیرس . **كَمْ:** چقدر، چه بسیار . **بَيِّنَةٌ:** روشنگر، دلیل روشن . **يُبَدِّلُ:** تبدیل می کند، تغییر می دهد .
نِعْمَةٌ: نعمت . **جَاءَتْهُ:** آمد به سوی او . **زَيْنٌ:** زینت داده شد . **يَسْخَرُونَ:** مسخره می کنند، تحقیر و اهانت می کنند . **فَرَقَهُمْ:** برتر از آنها، بالای آنها .
يُرْزُقُ: روزی می دهد . **وَاحِدَةً:** واحد، یگانه . **فَبَعَثَ:** پس فرستاد، پس برانگیخت . **مُبَشِّرِينَ:** مژده دهندگان . **مُنذِرِينَ:** بیم دهندگان، هشدار دهندگان . **لِيَحْكُمَ:** تا حکم کند . **مَا اخْتَلَفَ:** اختلاف نکرد . **أَوْتُوهُ:** به آنها داده شد آن (چیز) .
جَاءَتْهُمْ: آمد به سوی آنها . **فَهَدَى:** پس هدایت کرد . **بِأَذْنِهِ:** به اذن او . **حَسِبْتُمْ:** پنداشتید . **أَنْ تَدْخُلُوا:** اینکه داخل شوید .
لَمَّا يَأْتِكُمْ: هنوز نیامده است به سوی شما . **مَسْتَهْمُهُمْ:** لمس کرد آنها را، رسید به آنها . **زُلْزَلُوا:** متزلزل شدند، تکان خوردند .
مَعَهُ: با آن، به همراه آن . **مَتَى:** چه وقت، وقتی که . **نَصْر:** یاری کردن . **أَنْفَقْتُمْ:** انفاق کردید . **فَلِلَّذِينَ:** پس برای پدر و مادر

و لغات تکراری

بَنِي إِسْرَائِيلَ ۷ آتَيْنَاهُمْ ۱۹ مِنْ ۲ آيَةٌ ۱۷ مِنْ ۳ بَعْدَ ۵
 مَا ۲ فَإِنَّ ۹ شَدِيدَ ۲۵ الْعِقَابِ ۳۰ لِلَّذِينَ ۱۲ كَفَرُوا ۳
 الْحَيَاةِ ۱۳ الدُّنْيَا ۱۳ الَّذِينَ ۱ آمَنُوا ۳ اتَّقُوا ۱۶ يَوْمَ ۱
 الْقِيَامَةِ ۱۳ يَشَاءُ ۱۴ بغيرِ ۹ حسابِ ۳۱ كَانَ ۶
 النَّاسِ ۳ أُمَّةً ۲۰ النَّبِيِّينَ ۹ أَنْزَلَ ۴ مَعَهُمْ ۱۴ الْكِتَابَ ۲
 بِالْحَقِّ ۱۱ بَيْنَ ۱۰ فِيمَا ۱۸ اخْتَلَفُوا ۲۶ فِيهِ ۲ إِلَّا ۳
 الْبَيِّنَاتِ ۱۳ بَعْثًا ۱۴ بَيْنَهُمْ ۱۸ لَمَّا ۷ الْحَقُّ ۵ يَهْدِي ۵
 إِلَىٰ ۳ صِرَاطٍ ۱ مُسْتَقِيمٍ ۱ أُمَّةً ۳ الْجَنَّةِ ۶ مَثَلُ ۵
 خَلَوْا ۳ قَبْلَكُمْ ۴ الْبِئْسَاءُ ۲۷ الضَّرَّاءُ ۲۷ حَتَّىٰ ۸ يَقُولَ
 ۳ الرَّسُولُ ۱۳ أَلَا ۳ إِنَّ ۳ قَرِيبٌ ۲۸ يَسْأَلُونَكَ ۲۹
 مَاذَا ۵ يُنْفِقُونَ ۲ قُلْ ۱۲ خَيْرٌ ۸ الْأَقْرَبِينَ ۲۷ الْيَتَامَىٰ
 ۱۲ الْمَسَاكِينَ ۱۲ ابْنِ السَّبِيلِ ۲۷ تَفَعَّلُوا ۳۱ بِهِ ۴
 عَلَيْهِمُ ۵

سَلَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ يَلْ كَمْ ءَاتَيْنَاهُمْ مِّنْ ءَايَةٍ بَيِّنَةٍ وَ
 مَن يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ
 شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ
 الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ
 اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ
 بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾ كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً
 فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
 وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
 فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ
 أُوتُوهُ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ
 فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ
 الْحَقِّ بِأَذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ
 صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تَدْخُلُوا
 الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ
 مَسَّهِمُ الْبِئْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَزُلْزَلُوا حَتَّى يَقُولَ
 الرَّسُولُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ
 أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٤﴾ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا
 يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِّنْ خَيْرٍ فَلِلَّذِينَ
 وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَ
 مَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

بند و عبرت از سرگذشت ملت‌هایی که کفران نعمت کردند:

(ای انسان، با مطالعه و بررسی سرگذشت بنی‌اسرائیل، از آنها) سؤال کن (چرا) با آنهمه معجزه‌ها و نعمتهای الهی که بعنوان نشانه‌های روشن، خداوند در اختیارشان گذاشته بود (بجای اینکه از نعمتهای الهی درست و بجا استفاده کنند، نعمتهای الهی را زیر پا گذاشتند و استفاده نادرست کردند، پس بدانید طبق قانون خداوند) هرکس (کافر یا مسلمان) از نعمتها و امکاناتی که خداوند در اختیارش قرار می‌دهد استفاده نادرست و کفران نعمت کند، پس (بداند که گرفتار عذاب شدید الهی خواهد شد زیرا که) قطعاً خداوند سخت کیفر است.

﴿۲۱۱﴾

«آثار دنیابریستی» و «نتیجه ایمان و تقوا»:

زندگی (مادی و تجملات دنیا) در نظر کافران زینت یافته (و آنها را فریب داده است و به همین دلیل) مؤمنان باتقوا را (بخاطر تهیدستی و فقر مادی) مسخره می‌کنند در حالی که همین مؤمنان (از لحاظ مقام معنوی) در روز قیامت بالاتر از آنها خواهند بود (و از نعمتهای بی‌شمار بهشتی بهره‌مند خواهند شد زیرا) خداوند هر که را بخواهد (از فضل خودش) بی‌حساب روزی می‌دهد.

﴿۲۱۲﴾

نقش دین و پیامبران دینی در هدایت جوامع بشری:

مردم (در آغاز آفرینش) یک امت بودند (و همگی بر یک راه و روش و دارای آئینی واحد بودند و در زندگی اولیه و اجتماعی خودشان وحدت داشتند اما بعدها در اثر گسترش اجتماعات مختلف بشری و کثرت انسانها، خواسته‌ها و سلیقه‌ها، نیز توسعه یافت و در اثر اختلاف سلیقه‌ها، اختلافات گوناگونی بوجود آمد بنابراین برای رفع اختلافات گوناگون بشر و رسیدن انسانها به تکامل، خداوند پیامبران را با قانون الهی (یعنی دین) در میان ملت‌های مختلف قرار داد تا برای آنها حکومت (دینی ایجاد) کنند و با انذار و تبشیر مردم را هدایت و اختلافات آنها را برطرف کنند ولی عمده اختلاف نظرها از سوی کسانی بود که دارای کتاب آسمانی بودند (یعنی برخی عالمان دین) که در اثر حسادت، از حق منحرف شدند و با وجود دلایل روشن بازهم به اختلاف می‌پرداختند.

چه کسانی از هدایت الهی بهره‌مند می‌شوند:

خداوند آن دسته از مؤمنانی که در اختلاف نظرها بدنبال حق بودند، با اراده خودش آنها را هدایت نمود و براستی خداوند هر که را بخواهد (و شایسته بداند) به راه مستقیم هدایت می‌کند.

﴿۲۱۳﴾

راه رسیدن به بهشت:

(تنها راه رسیدن به بهشت اطاعت کامل از دستورات خداوند، داشتن وحدت و دوری از اختلافات است بنابراین) خیال نکنید که وارد بهشت می‌شوید بدون تحمل سختی‌ها، محرومیتها و مشکلات مالی و جانی، همان‌طور که گذشتگان شما همین سختی‌ها و مشکلات را داشتند.

یاری خداوند برای مؤمنین نزدیک است:

(گذشتگان شما با سختی‌ها و مشکلات زیادی مواجه شدند) تا جایی که حتی پیامبر و مؤمنانی که همراه پیامبر بودند در اثر حوادث تکان دهنده، متزلزل و مضطرب می‌شدند و می‌گفتند چه زمانی یاری خداوند نازل می‌شود (و ندا می‌آید: آگاه باشید که یاری خدا نزدیک است).

﴿۲۱۴﴾

اولویت‌بندی در انفاق و بخشش:

(ای پیامبر) از تو می‌پرسند که چه چیز انفاق کنند (در جواب آنها) بگو: هر آنچه انفاق می‌کنند باید (اولاً از لحاظ کیفیت) چیز خوبی باشد (مفید حال مردم باشد، ثانیاً از لحاظ اولویت به ترتیب) برای پدر و مادر (و پسر بزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها) و سپس بستگان نزدیک و بعد یتیمان و نیازمندان فقیر و در راه ماندگان باشد و بدانید هر کار خیری انجام دهید خداوند به آن (انفاقها) آگاه است.

﴿۲۱۵﴾